

ДО ЗБРОЇ

журнал української
військово - політичної думки

ВИПУСК

6 (19)

СЕРПЕНЬ/ВЕРЕСЕНЬ

1950

РІК ВИД.

III

ЗМІСТ

1. Є. Врецьона:	стор.
Корея	1
2. Є. Прірва:	
Українські підпільні видання під московсько- большевицькою окупацією	5
3. З бойових дій УПА і збройного підпілля на українських землях під московсько-большевиць- кою окупацією (передрук із підпільного видання на Рідних Землях)	13
4. сот. М. Богор:	
Стратегічна фаза холодної війни в світлі воен- ної доктрини.	18
5. Бібліографія:	
Ген. Айзенгауер звітує про II світову війну. .	23
6. З чужої преси	27
7. Заклик Місії УПА до української громадськості на чужині	28

Права передруку застережені.
Передруки дозволені тільки за попереднім
погодженням з Місією УПА при ЗП УГВР.

Видає Місія УПА при ЗП УГВР.

ЄВГЕН ВРЕЦЬОНА

КОРЕЯ

Три місяці боїв на Кореї виказали з цілою певністю одну правду: високу моральну боєву вартість американського вояка. Бо не можна забувати, що невибагливому, звичному до примх місцевої природи, при тому добре озброєному і добре веденому червоному бійцеві протиставлено недостатньо вишколеного, привичного до вигод, незбізаного з місцевою природою і незадовільно озброєного мешканця міліопових міст. Провідники корейських комуністів в нічому не пересаджували, обіцяючи скинути в море американців до кінця серпня, бо всі знаки на небі і на землі промовляли за правдоподібністю такого закінчення першої горячої операції холодного періоду третьої світової війни. Що це до нині не сталося, то в тому менша заслуга американського командування, американського летунства чи взагалі американської воєнної техніки. Великим переможцем корейських боїв є простий сірий піхотинець, може теж сірий артилерист лінії. Ім ми завдаємо, що міт непоборної пробоєвости комуністичних колон знищений і то ще заки на полі бою змогли станути проти себе дві воєнні техніки. Це є основний досвід вступної проби сил.

Корейську кампанію треба розглядати з двох точок зору, мілітарної і політичної. Було б помилково на підставі такої подвійної аналізи робити окреслені передбачування на будуче. Зате пластичне представлення корейської кампанії якраз з тих обох точок зору викликує в нас рефлексії, дуже далекі від оптимізму, але дуже допоміжні для розуміння положення, в якому нині є обі ворожі сторони.

I

В мілітарній аналізі положення треба рівною мірою узгляднити в обох противників людський елемент, матеріальне вивінування, озброєння і військове керівництво. „Корейці” це очевидно тільки умовна назва, так само як і „збройні сили ОН”. На Кореї йде бій між американцями і передовими частинами московських большевиків. Не має смислу шукати між полоненими північно - корейськими вояками московських командирів чи інструкторів, так само, як не можна сподіватися від прибуваючих баталіонів брітанських чи турецьких союзників вирішення боїв в користь оборонців суверенности і незалежності Південної Кореї. Рішення западуть у Вашингтоні й Москві, ще заки їх познаки будуть видні воєнним кореспондентам на полі бою.

Вістки про поганий людський склад північно-корейських частин треба приймати з резервою і радше треба думати, що м'ється до діла з добре вишколеними і навіть заправленими в боях комуністичними дивізіями. Можливо, що особовий склад північно-корейських з'єднань в більшості таки корейський, їх вищий командний склад, спеціалісти і штаби це громадяни СССР, які може й стали „корейцями”, подібно як поляком став маршал Рокосовський. Командний та інструкторський склад напевно школений російськими експертами, при чому зовсім не важливо, на чий території такі вишкільні табори були, чи є ще далі. Як довго війська Мек Артура є в дефенсиві і як довго не має розбитих чи оточених з'єднань, не може бути й мови про те, що в комуністичних частинах борються тільки корейці. У кожному разі треба признати, що північно-корейський вояк є у вояцькому значенню того слова, вояком добрим, а то й дуже добрим. На це складається більше причин морального і матеріального порядку. Вояк цей переконаний, що бореться за свою

власну, добру справу і в тому заслуга не тільки зручної комуністичної пропаганди. Корейські комуністи дали народові справді волю, дали землю і дали працю. Вони висунули гасло „соборності” і буде тут на місці пригадати, що й в Україні в 1917-20 рр. мали ми таращанські дивізії і матросів-українців з п'ятикутними червоними зірками. Матеріально вояк цей не вибагливий і для його боєвого вишколу не треба стільки часу, що на вишкіл вояка цивілізованих народів. Це здається зрозуміли американці, що швидким темпом школять своїх корейських союзників і вже нині мають в них досконаліх піхотинців. Очевидно, що значення моралі і вояцького духа не може знівелювати й найдалі посунена технізація.

Другою виразною прикметою корейської кампанії, яка позначилася вже з перших днів боїв, є модерне і добре озброєння комуністичних дивізій. Не можна сказати, щоб Москва поставила собі в тому якісь межі, із страху, що дорогоцінна зброя може попасті в руки ворога. Здоровий реалізм московських стратегів не дозволяє посвячувати очевидних нинішніх успіхів страхові перед можливими несподіванками завтра. Вивінування автоматичною зброєю, сильна артилерія, висока якість панцерної зброї примушують ревізувати поширеній погляд про нижчість советської воєнної та промислової продукції. Так є у трьох класичних родах зброї. Про летунство нічого не можна сказати, бо з комуністичного боку летунство взагалі ще не виступило, хоч ми думаемо, що воно виступить, коли північно-корейське головне командування буде переконане, що всі інші засоби впливання на операції вже вичерпані і, самозрозуміло, коли прийде дозвіл з Москви — стартувати.

На окрему увагу заслуговують російські типи танків Т 34 і Т 43. Танки Т 34 це ветерани другої світової війни, що не може нікого дивувати, бо цей тип танків у великих панцерних боях 1943 — 45 показався зовсім на висоті завдань. Було теж відомою справою, що танки Т 34, хоч не дорівнювали німецьким „Тиграм”, могли їм з успіхом ставити чоло, тоді коли американські „Шермані” могли це робити тільки з великим трудом. Нині це потверджується на Кореї, де „Шерман” є проти Т 34 збросю слабою.

Тактичне і оперативне командування північно-корейських частин стоять на належній висоті. Це виказали не тільки дотеперішні оперативні досягнення, але і самі оперативні заłożення — тобто визначення оперативних цілей. Якщо йдеться про тактику, то швидкі удари із обмеженими цілями мають своє спрощання, передусім в людському елементі північно-корейських частин. Головну силу тих частин творять новомобілізовані. Така армія міліційного характеру, без довгої мілітарної традиції, вимагає освоєння з війною. Дальшоючиючию причиною застосування тактики роздрібнених операцій є положення в противника, який не розпоряджає задовільною кількістю частин для суцільного обсадження фронту, зате достаточною рухливістю, щоб могти успішно протидіяти творенню пунктів тяжкості і сильним летунством, щоб ліквідувати великі концентрації людей та матеріялу. Це очевидно може змінитися відразу, як північні корейці розпоряджатимуть належно сильним мисливським і бомбардувальним летунством. Що таке може статися вже не задовго, вказує випадок із зістріленням советського літака біля Кореї, який вважається чомусь тільки козиром на форумі Ради Безпеки ОН.

Про людей, що входять в склад частин американських і союзників, ми сказали свою думку на вступі. Треба відмітити, що оборонці незалежності Кореї з рамени ОН, які спираються майже виключно на американських дивізіях (1 кінна, 2, 24 і 25 стрілецькі, деякі з'єднання 1 морської й останньо 7 стрілецької), ще до нині слабші числом і матеріальним вивінуванням, зокрема якщо йдеться про артилерію і танкову зброю. Є це найслабший пункт в обороні Кореї, бо артилерія та панцерна зброя вимагають для свого поповнення часу і тонажу, про що добре знає напасник.

Окрему увагу треба присвятити американському летунству. Про технічну якість тяжко сказати щось позитивного, бо бракує до того найважливішого елементу — порівнання з противником. В кожному разі нині можна ствердити вже одно: летунство само і відокремлено від других родів зброї не може мати рішального впливу на хід боєвих операцій. До тієї слабої сторінки тактичного летунства доходить ще брак поважніших цілей для стратегічного летунства. Додаймо до того ще факт, що головні бази постачання північних корейців є положені в Манджурії, тобто на чужій території і тим самим залишаються поза фактичним — а не технічним — засягом діяння альянтського летунства, тоді стане ясна проблематичність ставки на летунство. Не можна теж поминути ще одного основного досвіду, який зроблено на Кореї, а саме, надії, які покладено на турбо-ракетні літаки не оправдалися. Це зрозуміло, бо турбо-ракетні літаки із скоростями, що переходять скорість

звуку, подумані і сконструйовані як типово дефенсивна зброя, призначена для охорони власної території перед змасованими налетами бомбових ескадр. В загальному треба ствердити, що мілітарна перевага є все ще по бокі комуністичних напасників.

ІІ

В політичній аналізі треба передусім відкинути формальну термінологію, як ми це вже зазначили на вступі, бо вона тільки притемнює образ дійсності. Отже саме основне ствердження: наступаючи стороною є ССРС, стороною в обороні є США. Ми свідомо не вжили загальне принятий термін „демократичний світ”, бо хоч природним, обективно визначенім противником большевицької Москви повинен бути цілий демократичний, некомуністичний світ, до якого належать всі європейські держави „невизволені” ще большицькою Москвою, як теж і решта некомуністичних держав земного глобусу, то до такої ситуації ще досить далеко. Більшість тих загрожених Москвою держав хоче ухилитися від виразного визначення своїх позицій, хоче все ще шукати можливостей нейтралітету а то й „епізентиму”, очевидно коштом інших. Ця більшість ще блефує себе інспірованими надіями на можливість „співжиття” (радше треба було б говорити про „півжиття”) між капіталістичним і комуністичним світом. Треба підкреслити з усім притиском, що більшість європейських політиків не залишила ще думки, що ідеалом до якого мас змагати обеднана Європа, це бути нейтралізуючим — не нейтральним — чинником між обома ривалізуючими противниками. Нагадує це дуже найвну віру різних спеціалістів атомової зброя, що домагалися передати тайну виробу атомової зброя большевикам, мовляв, якщо ця зброя буде в посіданні обох противників, тоді до вживання її взагалі не дійде. Це очевидно такий самий абсурд як переконання, що Москва хоче знищити тільки США, а демократичну Європу заховати як курйозний резерват старого порядку, так собі з віячності за невмішування у „велику політику”.

Стан фактичний отже такий, що одиноким противником агресора, яким є Москва, є Сполучені Штати Америки. Не маємо тут на думці тільки кволісті з якою демократична Європа ангажується у війну на Кореї, але й кволісті, з якою європейські держави беруться до розбудови власних збройних сил. Гасло „орієнтація на власні сили” є ще далі чуже для демократичного світу і цей момент збільшує ще тягар відповідальності, що лежить на політиках США. Це вони правдоподібно вже зрозуміли, хоч не менше зрозуміння мусить найти в європейських політиків тиск Вашингтону запрягти до спільногого возу цілий некомуністичний світ — хоче він того, чи ні.

Як були політично підготовлені США на акт насильства з боку Москви?

Треба пригадати, що не в договорах в Ялті чи Потсдамі лежить корінь лиха, але в самому органічному наставленні американських державних мужів до системи політики „епізентиму”, зпершу замирення за будь-яку ціну, опісля за окреслену ціну. Ялта і Потсдам зафіксували вже зроблені помилки і напр., відмова підписати ці акти, чи навіть теперішня заява про їх неважливість в нічому сприя не міняє. Чайже ще й нині вількується аргументацію, мовляв, Москва повищих договорів і так не дотримує.

Перша і основна помилка англосаських політиків була в тому, що поставлено як ціль війни безумовну капітуляцію Німеччини та Японії. Безумовна капітуляція мала б тільки тоді зміс, якщо англосаси хотіли б перебрати по Японії та Німеччині політичну спадщину із всіми випливаючими з того послідовностями. Таких аспірацій, при тому маємо на увазі їх політичний, не етичний бік, англосаси не мали. Мала їх за те Москва. Політика Кремля є у всьому послідовна і для единого спадкоємця конкурсової маси процесу другої світової війни було важливо покерувати справами так, щоб ні Німеччина ні Японія не могли вже ніколи виступити в ролі партнера, навіть в сателітній ролі. Друга справа із партнерами в розподілі конкурсової маси, нинішнimi сателітами яких пайки посередньо теж перейшли в руки Москви. Нині можна громити саму ідею сателітного порядку в світі, але його переведено в життя тільки за активною допомогою англосасів. Ба її батьківства треба шукати не так в Москві, як радше у Вашингтоні. Чи 38 рівнолежник і „залізна завіса” були б можливі без активної співдії Вашингтону і Лондону? Ефектом безумовної капітуляції є те, що кожний наступний воєнний конфлікт може закінчитися тільки безумовною капітуляцією одного противника, навіть якщо йдеться про часово локалізований конфлікт на Кореї.

Друга основна помилка англосасів, яка є вже тільки послідовністю першої, це намагання замирення з Москвою в надії, що апетити Москви на панування над світом можна

буде заспокоїти великими уступками. Москва приймала і прийме кожну уступку, що є самозрозуміле. Але від своєї основної мети в жодному випадку не відступить. Можливо, що до розуміння тієї правди дійшло з моментом вибуху війни на Кореї хоч того з цілою певністю не можна ще твердити.

Є ще третя дуже важлива помилка, яка буде ще довго повторюватися і яка тісно пов'язана з двома попередніми, хоч тут вина лежить вже виключно по боці Вашингтону. Є це ставка на реакційні сили тільки тому, що ті сили декларуються силами антикомуністичними. Не заперечуємо, що й міжнародна реакція є наставлена протикомуністично. Це наставлення є однак, тільки справою похідною і в основі ставлення реакції лежить намагання використати кон'юнктуру і відбудувати свої привілеї та повернути до соціального ладу, побудованого на соціальній несправедливості і насилю. Які фатальні наслідки може дати орієнтація на реакцію, доводить досвід з Чъян-Кай-Шеком в Китаї, з Бао-Дай в Індохінах і на Кореї. Не треба творити собі ілюзій; в Азії комунізм є носієм соціального прогресу і національної еманципації; протикомуністичні сили були, а може ще й нині є, їх запереченнем. Жадна програма „анти“ не може нині нікого вдоволяти і навіть темним корейським селянам не можна нині імпонувати малюванням комуністичних страшаків. Не є заслугою комунізму, що він зумів робити ставку на маси, на їх соціальне піднесення, на знищення колоніального ладу. Зате є виною США, Велико-Британії, Франції, які таких простих спр. в не хотять, чомусь, розуміти. Ті речі треба нині пригадати, бо і в нас на овіді зарисовуються подібні перспективи: із відрази до ялтанської політики поворот до перед-ялтанських часів із безглаздим „санітарним кордоном“, із відрази до „народних демократій“ і компромітованого Москвою соціалізму — до монархічних експериментів і неповажного шушукання з різними „лігами“ та кандидатами на льокальних диктаторчиків.

Не має причин заперечувати, що речником визволення від колоніяльної залежності стала комуністична Москва. Дискусія на тему, які є дальші наміри Москви є нонсенсом, як довго різні народи Азії готові вмирати за свою справу, яка в наслідок основних помилок США і цілого некомуністичного світу не стала справою якраз того протикомуністичного світу. І справді, трудно вимагати від вашингтонських політиків розуміння національних проблем Азії, як не має розуміння для тих проблем в Європі і як довго під Європою розуміється тільки той клаптик суші, що ще залишився по цей бік залізної завіси. Не можна відділити національних і соціальних проблем Азії від таких-же проблем Європи в цілому, а ССР зокрема.

Сучасні труднощі США в Азії випливають із фальшивого політичного старту. Що сталося, того відробити не можна. Але одне можна і треба зробити: створити нові позиції політичної і мілітарної боротьби і з них починати протинаступ. Не хочемо випереджувати подій але ревізія відсталих політичних позицій мусить зачатися від здобуття собі реальних союзників. Коли буде справа так поставлена тоді питання ремілітаризації Німеччини та Японії буде питанням виключно технічного порядку, а пляни для господарського піднесення відсталих країн перейдуть з площини політичної, в якій вси реально не можуть мати місця в площину гуманітарну, де їх властиве місце. Не помогуть демократичному світові дивізії негрів, коли старі культурні народи із традицією боротьби за волю будуть примушенні силою об'єктивних обставин вмирати „за родіну“. Не ресентименти чи навички блукати старими втертими стежками мають визначити лінію фронту, але ясне розпізнання, де стоїть ворог, а де стоїмо ми.

ЯКЩО ХОЧЕТЕ, ЩОБ ВОРОЖА ПРОПАГАНДА НЕ БАЛАМУТИЛА ВАС

В ПИТАННЯХ ВІЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ У ПА —

ЧИТАЙТЕ ЖУРНАЛ „ДО ЗБРОЇ“

Українські підпільні видання під московсько-большевицькою окупацією

(Продовження з випуску 3 (16) „До Зброї”)

III

Тим, хто не розуміють значення вислову Наполеона: „Де зударяються гармати і ідеї перемагають завжди досконаліші ідеї”, тяжко розуміти вагу ідейної боротьби з московсько-большевицьким імперіалізмом.

Наше завдання – розглянути ідейно-програмові заложення українського визвольного руху, радше їхню теоретичну розрібку в підпільних публікаціях. Це допоможе нам розуміти визвольні процеси, що відбуваються на Рідних Землях, і дійсні прагнення широких народних мас під московсько-большевицькою скупачею. Що ідея підпільної літератури відповіді ють тим процесам – не може бути сумніву. Український визвольний рух, як справді революційний рух, прагне у своїх ідейно-програмових заложеннях як найбільше відповісти прагненням народних мас. Перебуваючи з народом, він має можливість їх пресвірювати і озбройувати цими ідеями, він провадить народні маси до боротьби за національне і соціальне визволення, за Українську Самостійну Соборну Державу.

СПІВЗВУЧНІСТЬ З НАРОДНИМИ МАСАМИ

Заки приступити до з'ясовання ідейно-програмових заложень підпільної публіцистики, мусимо коротко спинитися над історією їхнього розвитку в ході визвольної боротьби. Ідейно-програмові заложення, які розробляють тепер українські підпільні публіцисти, почали ще оформлюватися з хвилиною організовання боротьби на Східно-українських Землях в 1941/43 рр. Незаречний факт, що ОУН відіграла найважливішу роль в розвитку українського визвольного руху і в його поширенню до того розміру і до тієї політичної структури, до якої він дійшов під час II світової війни. Тому в ідейно-програмовому розвитку ОУН під час II світової війни треба шукати початків ідейно-програмового оформлення сучасного українського визвольного руху.

Шукаючи співзвучності з народними масами на Східних і Осередніх Українських Землях під час II світової війни і мобілізуючи їх на боротьбу з німецьким окупантом ОУН ревізує свої дотеперішні ідейно-програмові позиції. Нові ідейно-програмові позиції ОУН оформлено остаточно на III Надзвичайному Великому Зборі в серпні 1943 р.

Розуміння міжнародних взаємин, як закону панування сильніших націй над слабшими – замінено визнанням права на національну суверенність всіх націй на їх етнографічних територіях та боротьбою за такий майбутній уклад міжнародних стосунків. Тому український визвольний рух бореться в основі за знищення національного поневолення і експлуатації нації нацією.

Опertia на одну ідеологію, світогляд, замінено опертям на цілій народ, незалежно від ідеологічно світоглядових та політичних переконань. Тому український визвольний рух бореться за цілковигу демократизацію суспільно-політичного життя в майбутній українській державі. Беззастережне підпорядкування інтересів одиниці інтересам держави замінено поглядом, що „державна влада вважатиме найбільшим своїм обов'язком інтереси народу”.

Коли до того часу не звертали належної уваги на соціальну проблематику, стоючи на становищі, що єдиною найважливішою справою є національне визволення – тепер рівнорядно наголошується справу соціального визволення, побудову справедливого соціального ладу, без „... класового визиску і гноблення..., без поміщиків, капіталістів і без большевицьких комісарів, НКВД-истів та партійних паразитів”.

Як керівні чинники українського визвольного руху розуміли потребу зміни ідейно-програмових заложень, наводимо цитати із редакційної статті журналу „Пропагандист” за липень 1945 р., органу Проводу ОУН Північно-західніх Українських Земель „Проблеми нашого визволення”.

„З окупацією ЗУЗ більшевицькими імп'єріалістами ситуація для нашої боротьби докорінно змінилася. До теренів практично посиленої роботи включилися цілі СУЗ. Спільне положення на СУЗ цілковито відмінне від положення на ЗУЗ.

На СУЗ не існує версва такого місця, яке було під Польщею на ЗУЗ. Тому гасла боротьби, які мобілізували до наших рядів, не пригожі ні дія однієї з тих верств що витворилися на СУЗ. Вони не пригожі тому, бо вони не віддзеркалюють життя і інтересів сучасних суспільних верств на СУЗ. Тому вони не можуть мобілізувати сучасного міста на СУЗ до нашої боротьби.

Не пригожі і гасла для безробітної інтелігенції, бо на Сході інтелігенція падає під навалом наложеної на неї праці в кліцах рафінованої експлуатації.

Не пригожі гасла для безробітних робітників, бо робітництво виснажується в праці і карається тюromo за опущення праці. Не пригожі гасла для купецтва і ремісництва, бо цих верств взагалі не має. Їх функції виконують нові люди в нових умовах з новим глетом і новим родом експлатації. На Сході місто живе під тиском іншого роду гнету, як це було на Заході. Гніт в загальному на Сході полягає в нелюдській експлуатації робочої сили, в невистарчаючій платні, в терорі державного апарату над народом, в рафінованій, добре маскованій асиміляції, переселенні і фізичному винищуванні українського населення. Ярмо, яке заложене на працюючі маси в місті, переложене на Сході з одного плеча на друге. Тим не менше воно гнітить.”

„Селянство на Сході знайшлося також в іншому положенні як на Заході. Там його гнітить не безземелля, не те, що ніде подітися з надміру молодих робочих рук, а те, що селянин не розпоряджає продуктом своєї праці, що його гнітить виснажуюча система праці, чиновницький терор агентів пануючої верхівки. Труднощі, голови колгоспів, присадибні участки, вільна продажа і купівля на ринку, брак товарів – ось щеденна турбота колгоспника. Питання приватної власності не стоїть там так гостро, як у західніх областях. Там приватна власність – це не оформлена мрія тих, що їм краще колись жилося, але заразом страх перед поворотом поміщиків. Боротьба за неї – це боротьба за будуче, а не за сьогоднішнє, тоді, коли на Заході це боротьба за сьогоднішнє, проти грабунку того, що селянин має, тримає в руках і споживає. Коли на Заході найбільш мобілізуючим буде гасло: „не даймося грабувати з нашої власності”, то на Сході буде

боротьба за вільне володіння продуктом своєї праці, проти насильного накидування форм праці, проти терору чиновницької агентури.”

Розвиток Української Повстанчої Армії в 1942-43 рр. і приплів до УПА широких мас народу вплинув позитивно на опрацювання програми УПА найбільш зближеної до прагнень широких народних мас. Ця програма була оформленна в першій половині 1943 в тезах „За що бореться УПА?”

Дальший розвиток визвольної боротьби на Рідних Землях, оформлення УПА як загально національного збройного рамені українського народу, як окремої, незалежної формациї визвольної боротьби – створюють потребу сформування загально національного керівного центру визвольної боротьби. Тому за ініціативою УПА в липні 1944 р. був скликаний з'їзд усіх таких політичних діячів і патріотів, що стояли на позиціях революційно визвольної збройної боротьби. На цьому підпільному зборі створилася Українська Головна Визвол. на Рада – понадпартийний керівний центр революційно-визвольної боротьби. УГВР приняла на своєму I зборі політичну „Платформу”, що з цього часу обов'язує всі формaciї визвольного руху на Рідних Землях.

Основні ідейно-програмові принципи УГВР з'ясовані в шістьох пунктах:

- 1) УГВР прагне до відбудови Української Самостійної Соборної Держави на всіх землях українського народу засобами революційної боротьби”.
- 2) „УГВР твориться на принципі політичної незалежності своїх прагнень від впливів сторонніх сил і чинників”.
- 3) УГВР обєднує всі політичні сили „незалежно від їх ідейного світогляду та політично-групової принадлежності, що стоять на ґрунті політичної суверенітети української держави та політичної незалежності українських визвольних змагань”.
- 4) В четвертому пункті говориться про політично-соціальну платформу УГВР, основними точками якої є: забезпечення справедливого демократичного ладу в українській державі свободи думки, світогляду і віри, розвитку української національної культури, рівності всіх громадян перед законом, прав усім національним меншостям. В соціальній площині „забезпечення справедливого соціального ладу в Українській Державі без клясового визиску і гноблення”, опертого на усуспільненні основних природних багатств: землі, лісу, вод і підземних скарбів з передачею рільних земель у постійне користування трудовим хліборобським господарствам;

на удержанні важкої індустрії, важкого транспорту; передачі кооперативним об'єднанням легкої і харчової індустрії; на праві широкого вільного кооперування дрібних продуцентів; забезпечені вільного розвитку ремесла та права на творення індивідуальних ремісничих варстатів та підприємств. В цьому пункті також з'ясовані основні принципи забезпечення рівноправності всіх громадян України і соціальне забезпечення.

5) В п'ятому пункті говориться, що УГВР провадитиме боротьбу за визволення українського народу в „союзі з усіми поневоленими народами Європи і Азії, які... визнають право України на політичну незалежність”.

6) „УГВР змагає до порозуміння і прагне мирного співжиття з усіми сусідами України на принципі взаємного визнання права на власні держави на етнографічних землях кожного народу”.

Ці ідейно програмові принципи стали підставою для підпільних публіцистів в їхньому широкому опрацюванні і уточненні змісту визвольної боротьби з московсько-большевицьким імперіалізмом в ідейній площині.

*

Розглядаючи зміст цієї публістики ми спиняємося тільки на її основних, центральних публікаціях. З ідейно програмових заложень цих публікацій випливає політичне обличчя революційно-визвольної діяльності нашого визвольного руху. Вони є також базою, на якій спираються теренові видання, включно з політичним змістом листівок і закликів, політичних гасел і лозунгів.

Зміст підпільної літератури можемо поділити на такі основні циклі:

а) з'ясування ідейно-програмових позицій українського визвольного руху для мобілізування українських народних мас, як теж інших поневолених народів в боротьбі за незалежні, суверенні держави;

б) викривання дійсної суті московсько-большевицького імперіалізму і нових, маскованих політичних маневрів сталінської імперіалістичної кліки;

в) боротьба за духове і фізичне збереження українського народу.

ІДЕЙНО – ПРОГРАМОВІ ПОЗИЦІЇ ПІДПІЛЬНОЇ ПУБЛІСТИКИ

Пропорними лозунгами українського визвольного руху є: „Воля народам – воля людині!”, „За Українську Самостійну Соборну Державу!”, „За вільні національні держави поневолених народів!”

Вони є вилісані на заголовних сторінках всіх підпільних видань. Український визвольний рух бореться за їх реалізацію. Він стоїть на принципі цілковitoї політичної незалежності своїх прагнень від впливів посторонніх сил та чинників. Своє національно соціальне визволення намагається від здійснювати разом з визволенням інших поневолених народів. Під цими гаслами він мобілізує визвольну боротьбу поневолених народів ССРР, як також боротьбу російського народу за визволення його від кляси большевицьких вельмож кліки сталінських імперіалістів.

Зміст цих лозунгів та концепцію майбутньої української держави, як і майбутнього справедливого укладу міжнародного співжиття народів, найобширніше з'ясував визначний публіцист українського визвольного руху на Рідних Землях П. Полтава. Прослідкуймо за його теоретичними опрацюваннями цих концепцій за публікацію, написану в серпні 1948 р.: „Наша визвольна мета і революція в ССРР, як один із шляхів до неї”.

„Ми українські націоналісти, вважаємо, що лише Українська Самостійна Держава забезпечить українському народові найкращі умови для всебічного розвитку всіх його духових та матеріальних сил”. „Концепція самостійної України – пише автор в іншій публікації – є виявленням народного прагнення українського народу до самостійного існування”, вона „зродилася також, як висновок з тих кількох сторіч, що їх прожив український народ в умовах окупантського галту і визиску”.

Славлячи своїм найвищим завданням волю людини, український визвольний рух „бореться за справжню соціальну рівність, за справжнє безклясове суспільство”, „в якому не буде ні поміщиків, ні капіталістів, ні партійних вельмож, не буде експлуатації людини людиною”. „Основою цього суспільства буде національно – державна і громадська кооперативна власність на основі знаряддя і засоби виробництва в галузі економічній та справжній демократія в галузі політичній”.

Автор доводить, що такий суспільно – державний політичний лад найбільш відповідає прагненням широких народних мас України. „Вони формувалися в основному під час зустрічі нашого руху з широкими масами Советського Союзу. Вони дають здорову, передову синтезу всіх здобутків Сходу і Заходу. Наша програма як найкраще відбиває прагнення як широких працюючих мас так і окремих народів ССРР”.

Виповнюючи змістом клич: „Воля народам — воля людині! ” український визвольний рух не лише всіми можливими способами погане визвольній боротьбі поневолених народів але має широко опрацьовану програму майбутнього міжнародного співжиття. „Ідея міжнародного співробітництва — пише П. Полтава — може бути цілком зреалізована лише при умові повного здійснення принципу самовизначення народів. Тому український визвольний рух шукає передусім союзників серед визвольних рухів інших поневолених народів в боротьбі за свєт визволення. От як розуміє практичну розв'язку цього питання П. Полтава в згадуваній публікації: „Наші погляди на роль нашого руху щодо поневолених народів і практикою мас СССР такі: 1) ми повинні допомогти їм зрозуміти всю антинаціональну і соціальну експлуататорську суть большевизму, 2) ми повинні їх переконати, що визволитися з під большевицького панування вони можуть лише шляхом революційної боротьби проти большевицьких поневолювачів і експлуататорів, 3) ми повинні допомогти їм нашим досвідом в боротьбі з большевизмом.

Разом з цим ми є принципово проти того, щоб вмішуватися у внутрішні справи окремих народів”.

Керуючись досвідом українського народу в борбі з московсько-большевицьким імперіалізмом, П. Полтава є переконаний, що тільки справді революційні рухи можуть успішно боротися з большевизмом.

„Наше перше завдання що до свіжо окупованих большевиками народів — увійти в порозуміння з усіми (правді революційними, справді народними протибольшевицькими силами і реалізувати на практиці ідеї спільногого фронту поневолених народів”. „Нам треба також усвідомити всі противбольшевицькі патріотичні елементи окремих народів в тому, що їх боротьба з большевизмом може бути успішною лише в тому випадку, коли вони її провадитимуть під справді прогресивними, справді народними гаслами, коли вони приймуть справді передову політичну і суспільно економічну програму. Основні пункти такої програми, згідно з нашим досвідом, повинні бути такі:

- а) система вільних, національних держав усіх народів,
- б) демократія в галузі політичного устрою окремих держав,
- в) побудова безклясового суспільства, сперто-го на принципі суспільної власності на основі знаряддя і засоби виробництва”.

Таку програму старався закріпити український визвольний рух визвольним рухом інших народів тому, бо лише з такою програмою можна успішно боротися з большевизмом. Полтава остерігає: „Коли вони (визвольні рухи поневолених народів прим. Є.П.) таких програм не приймуть, вони в іхній противбольшевицькій боротьбі програють; програють головним чином тому, що не зуміють для себе здобути мас”.

Досвід українського народу, як і інших поневолених народів СССР доведить, що московсько-большевицькі імперіалісти змагають до плянового національного винищування, денационалізації неросійських народів. Таким планам кремлівських імперіалістів можна протиставитися збройно-революційними, єдиноможливими в СССР, методами боротьби. Тому українські підпільні публіцисти завжди підкреслюють потребу такої боротьби в СССР, стверджують її єдиноможливість і доцільність. Полтава називає це найосновнішим „елементом революційності українського націоналізму” і тому виступає проти теорії пасивного спротиву.

В питаннях світогляду-український визвольний рух не обмежується до якоїсь одної світоглядової системи. Редакційна стаття, поміщена в „Осередку пропаганди і інформації при граводі ОУН” — ч. 3 за травень 1949 р. — п.н. „В рядах і під прапорами ОУН на боротьбу проти московсько-большевицьких окупантів за Самостійну Українську Державу” стверджує: „ОУН реprezentує єдинобірний, національно-здоровий світогляд”. Цей світогляд і ідеологія основана на вченні про націю і національну державу; „...важаємо народи за найвищий і найміцніший тип людського розвитку, з органічне явище людського світу”. Народи є головими „дієвими особами” історії, підметами”. „Досвід історії останніх десяти річ доказує, що не має ніякої міжнародної солідарності”. Тому „існовання народів, їхній розвиток лежать в найвищих інтересах всього людства”.

Виходячи з таких заложень український визвольний рух виступає лише проти і доктрини і концепції, що йдуть в розріз з ідеєю нації. У вутрішньо-українському житті визнає позитивними ті, що в своїх принципах визнавали державу незалежність України.

*

Між краєвими публікаціями знаходимо брошуру: „Історія революційної боротьби в наддніпрянській Україні”. Автор брошури присвячує багато уваги також українським комуністам — „боротьбістам”, що стояли на платформі самостійності української дер-

жави" та ідейній опозиції українських комуністів. Це середовище хоч „...не зуміло із себе видати підпільної організації, однак ідейно-програмово воно більш поступове і революційне". Це середовище „...спочатку думає використати радянський державний лад для розбудови української нації, коли ж це показується не можливим, стає в од critу боротьбу з большевицькою Москвою».

Ми звертаємо увагу читача якраз на це тому, щоб показати як далеко загалися на еміграції ті, хто старається позиції українського визвольного руху втиснути у свої партійні чи вузько-ідеологічні, спрепаровані на еміграції, догми. Тим ми не хочемо заперечувати жадній людині чи партії мати свої програми, світогляди, догми. Українська визвольна боротьба на Рідних Землях не є зударом двох світоглядів чи догм з московським большевизмом, а національно-визвольна боротьба цілого українського народу за державне буття, яка охоплює всі сили народу, почавши від українських комуністів-самостійників та скінчивши на українських консерваторах. Це зудар всіх виявів визвольних змагань українського народу з московським імперіалізмом.

Вартість поодиноких визвольних суспільних рухів оцінює підпільний автор після їхньої мужньої постави до окупантів, їхнього владу в боротьбу, їхнього ідейного зближення до широких народих мас.

РОЗКРИВАННЯ ДІЙСНОГО ОБЛИЧЧЯ МОСКОВСЬКОГО БОЛЬШЕВИЗМУ.

Звичайно всі імперіалісти намагаються прикрити свої загарбницькі пляни якоюсь ідейною поволокою, щоб лекше поневолювати народи. Особливими майстрами в цьому є московсько-большевицькі імперіалісти.

Свою імперіалістичну суть вони прикривають ідеями „соціального визволення працюючих усього світу". Свою імперіалістичну політику: масове винищування поневолених народів та їхню асиміляцію большевицькою імперіалістичною кліка прикрашає широко-закроеною державною пропагандою, до якої заставлені всі засоби сталінських поневолювачів: „наука", література, преса, радіо, сотні пропагандистів, навіть мистецтво, Терор поліційного апарату, марево повсякчасного арештування, розстрілу, вивозу до концентраційних таборів і інші засоби поліційного апарату МВД не дозволяють нікому розкривати всю забріханість большевицького режиму і його експлуататорську суть. Це може робити лише українське підпілля через свою пресу. Тому потрібно для широкого читача присту-

пної, розяснювальної підпільної літератури, яка розкриває обличчя московського большевизму і мобілізує національно-визвольну боротьбу українського народу.

Приглянемося, як це роблять публіцисти українського визвольного руху:

Основними визначеннями суті ССРР, побленими публіцистами українського визвольного руху, є:

- a) ССРР це – звичайна російська імперія,
- б) внутрішня організація ССРР тоталітарно-фашистівського типу,
- в) в ССРР немає соціалізму.

В основному можемо поділити підпільних публіцистів, що пишуть на ці теми, на дві групи: перші – зі становища позицій українського визвольного руху, чи загально-людських ідей – доводять антилюдську і антинаціональну, експлуататорську суть большевизму. До них належать: П. Полтава, О. Гончарук, П. Дума, Сояр, Мох. Вони спеціалізуються в питаннях з'ясування українського визвольного руху. Другі доказують, що в ССРР немає жодного соціалізму, а сталінські імперіалісти цими ідеями тільки прикривають свою імперіалістичну суть. До найвизначніших публіцистів цього напрямку, що марксівською методою б'ють большевизм, належать: О. Горновий, У. Кужіль і В. Коса.

В першу чергу затримаємо над публікацією У. Кужіля „Науковість діялектичного матеріалізму", надрукованою в 10 ч. „Ідея і Чин". Автор доводить з одного боку ненауковість большевицької науки, з другого боку – шкідливість підтятати взагалі життя в які небудь „довершенні науки". „Вже в час свого народження марксізм зміцнив себе самобраном", роблячи свої виводи непомильними. Автор дає порівнання з розвитку різних ділянок науки, як змінялися „остаточні висновки" з дальшим розвитком кожної з наук, чи з новими відкриттями. Змінюються тимбільше суспільні науки і шум довкола „непорушних теорій" діялектичного матеріалізму – створений большевиками тільки на те, щоб сталінським суспільним експеримен-там надавати позорів науковості.

ССРР – МОСКОВСЬКА ІМПЕРІЯ

„Західня Європа, назагал, мало орієнтується в тому, наскільки змінилися большевики від жовтневої революції до сьогодні. Все ще покутують погляди про країну перемігшого соціалізму", „диктатуру пролетаріату", „демократію", „національну рівноправність" тощо. А тимчасом сьогоднішній ССРР – це вже яскраво скристалізована російська імперія з усіма елементами імперіалістичної дер-

жави. " (П. Дума – „Большевицька демократизація Європи") .

„Большевицька правляча кліка відібрала в них (поневолених народів - прим. С. П.) всі національні права; т. зв. „сюзіні республіки" поставила на становище звичайних губерній колишньої царської імперії, звела до нуля т. зв. „суверенітет" цих республік." (П. Полтава, Наша синовна мета і революція в СССР, як один зі шляхів до неї"). Так само, як і повище згадані публісти, всі інші стверджують, що СССР – московська імперія. Вони подібно доводять поодинокі елементи новітньої російської імперії сталінського типу:

1) „Першість в керівництві державою віддано імперіалістичним елементам російського народу". (П. Дума). Большевики основують це на твердженні, що „російський народ по своїй природі найвидатніша нація, що він керівна сила серед інших народів".

„Станувши на становищі, що російська нація – „найвидатніша нація з усіх націй", сталінські вельможі вивели з цього терію про „керівну роль" російського народу серед інших народів, яка за їх твердженням „склалася історично" (О. Гничарук).

Яків Бусел наводить таку цитату большевицького писаки Госта на доказ втирання горожанам СССР поняття „першість і керівної ролі російського народу": „З особливою повагою і почуттям глибокої подяки ставилися і ставляться всі народи СССР до свого старшого брата – російського народу, під керівництвом якого вони повалили самодержавіє".

2) „. Плановий процес внутрішнього цементування СССР на базі однієї мови, однієї батьківщини, одного патріотизму, однієї держави, одного соціального устрою, однієї низки, культури, мистецтва, однієї влади, партії, однієї столиці" (П. Дума).

„Сталінські вельможі російській науці і культурі відводять на те місце, яке їм належиться поруч культурі і науки інших народів. Про російську культуру і науку вони не говорять інакше, як з префіксом „най" і ставлять її на першому місці". „Історія на світлюється з чисто великороджавницького і расистського поглядів, щоб, вмовити в російський народ його „вищість", „передовість", „державнотворчі здібності", „визвольну місію", „рятування Європи і цивілізації" – . . . Історія висвітлюється з виразною, неприхованою тенденцією роздмухувати російські шовінізм, єдину опору сталінського режиму" (О. Горновий).

Яків Бусел питанню „вирощування" сталінською імперіалістичною клікою цих при-

кмет присячує цілу публікацію „Советський патріотизм".

3) „В СССР перебраво старі, царські, призначенні на експорт, імперіалістичні ідеї. . . славянофільство, православ'я". (П. Дума).

„. . . На місце засудженого російського імперіалізму прийшла сьогодні його більш або менш одверта апотеоза. Цьому імперіалізму надається історично-прогресивна роль, його всіляко виправдується, ідеалізується". (О. Горновий).

Кривавий царський гніт народів В. Гот називає „будовою спільноти держави". Кривавий підбій Кавказу і Азії, де не було ні одного Росіяніна, – „збиранням руских земель". Роздання царським генералам українських земель і закріпощення українського народу за гетьманщини – вихудить у Гота „допомогою братнього російського народу". (Яків Бусел).

4) „Цілість економічного життя СССР побудовано за зразками імперіалістичних, колоніальних великороджав. . . Крим, Кубань і інші українські райони прилучено безпосередньо до Москви. . . Союзні республіки для Росії є лише продовольчо-сировинними базами. . . В Україні і інших підбитих країнах розбудовується великих розмірів добувно-сировинну промисловість, а всі виробничі фабрики приміщені в метрополії". (П. Дума).

5) „Большевики послідовно реалізують стару царську розбудову Росії шляхом анексії ряду держав. . . Під гаслом визволення з під німецької незвілі провадять большевики т. зв. буржуазно-демократичні революції в занятих Червоною Армією країнах Середзем'ї Європи, що має в наслідку влучити їх, як чергових трабантів до московської метрополії". (П. Дума).

„Большевицька практика доводить, що всі, хто хотіли захищати свою національну незалежність, опинилися в підвалах НКВД і на Сибірі". (Я. Бусел).

6) „СССР приступив разом з іншими великороджавами до поділу світу і цей поділ сьогодні закріпляє міжнародньою організацією (ОН) . . . „Большевики перші видвигнули на конференції ОН недемократичний спосіб голосування (вето) і щоб могти легально боронити свої імперіалістичні цілі – забезпечили собі місце в Раді Безпеки". (П. Дума)

СССР – ТОТАЛІТАРНА ДЕРЖАВА ФАШИСТІВСЬКОГО ТИПУ.

йський

„СССР – це не демократична держава, а реакційна держава тоталітарного типу" доходить до ствердження О. Горновий. Всесторонньо це обґрунтував Стояр в брошурі

„Фашистівське страшило”, в якій доводить, що елементи гітлерівського тоталітаризму питомі в ще більш звироднілій формі структурі СССР. Але, нажаль, не маємо під рукою цієї брошури.

Основними елементами фашистівської диктатури було:

а) Закріплення влади за однією клікою – партією (монопартійність) і піднесення до обожування її вождя. В зв'язку з цим – брак усякої демократії, відсунення від впливу на керівництво державою широких народних мас.

б) Беззастережна влада розбещеної поліційної кліки – терористичного апарату гноблення, існування масового винищування не раз цілих народів, політичних противників, масовий терор, концентраційні табори праці.

б) Брак будь-якої свободи – офіційні ідеологія та наука, велетенський пропагандивний апарат, заангажований правлячою клікою для вибілювання її злочинів, фальшування науки, закривання перед масами дійсного стану в державі тощо.

г) Расизм – теорія вищості одного народу, визначування йому вже історією надрядного становища над іншими націями.

Чи ці елементи фашизму не знаходяться ще в більш класичній формі в СССР. Це розкриває для працюючих мас підпільна публіцистика.

„Прийшовши до влади, большевицька партія шляхом терору з безпечила за собою монопольне становище в керівництві державою і, знищивши всі демократичні права народів, цілковито відсунула їх від будь-якої участі в керівництві державою. Щоб утриматися при владі, большевицька партія розбудувала до нечуваних розмірів терористичний апарат гноблення – НКВД і ЕКГБ – (сьогодні МВД і МГБ), направлений своїм вістрям не назовні, як це твердять сталінські брехуни, а до середини, проти власних народних мас, які прагнуть знищення сталінського режиму”. (О. Горновий „На большевицькому ідеологічному фронті”).

„Терор поліційної кліки „спричинює”, що кожний громадянин СССР хворіє на вічну психозу страху, що має своє коріння не в первовому перечуленні, а таки в конкретній оцінці дійсності” (П. Дума „Большевицька Демократизація Европи”).

„... Русифікація здійснюється за допомогою систематичного фізичного винищування неросійських народів і насильним насаджуванням російського елементу на неросійських землях”. (О. Горновий).

„... Розрив між життям і ідеологією ставлять – в СССР – особливі вимоги до

ідеології, а саме: якнайзручніше достосувати її до практичної політики, щоб зробити з ідеології засіб виправдання цієї реакційної політики, знаряддя обману і задурманення працюючих мас... З цією метою – для фальшування дійсності – були притягнені історія, філософія, політична економія, право, література, мистецтво”. Тому, що ідеологія стало мінялася, із зміною напрямків большевицької політики, вчорашні політики ставали на індексі, а ролю ідеолога міг взяти на себе лише Сталін. Для большевицької зграї Сталін став усім: „найбільшим філософом, економістом, істориком, критиком, літературознавцем, став пророком, здібним на основі „науки” викривати суспільні закономірності і керувати ними. Кожне слово Сталіна, навіть найбільш звичайне, а то й безглузде, оголошується за геніяльне”. (О. Горновий „На большевицькому ідеологічному фронті”).

Станувши на становищі, що російська нація – „найвидатніша нація з усіх націй” – сталінські вельможі вивели з цього й теорію про керівну роль російського народу серед інших народів, яка – за їхнім твердженням – склалася історично. Метою цього є: 1) прищепити неросійським народам почуття меншевартої; 2) прищепити почуття рабської пошані до російського народу, як „старшого брата”, як керівної нації. Гітлерівці в цьому випадку були щиріші. Вони одверто заявляли, що німецький народ – народ патрів, а всі інші народи – народи-раби. Сталінські імперіалісти це саме формулюють хитріше: „російський народ не був панівною нацією, він був керівною нацією серед народів нашої країни” – та від цього формулювання суть явища не міняється”. (О. Горновий – „Шовіністичне запаморочення і русифікаційна гарячка большевицьких імперіялістів”).

В СССР НЕМАЄ СОЦІАЛІЗМУ.

„Дотеперішні зміни в большевицькій ідеології треба схарактеризувати, як натягування марксизму до практичної большевицької політики... Натягувана большевицька ідеологія нічого спільногого не має з духом марксизму, а проте вона зберігала бодай марксистську видимість... Сьогоднішні зміни мають характер одвертого перебудовання большевицької ідеології”. (О. Горновий „На большевицькому ідеологічному фронті”).

В далішому автор, розшифровуючи брак в СССР соціалізму, подає його п'юдинокі елементи і доводить, що їх немає в СССР. Прослідкуймо за висновками автора:

„В СССР немає жадної рівності народів,

а в наслідок цього дружби та співпраці між ними в цьому розумінні, як про це говорять большевики. Всі неросійські народи ССР перебувають в становищі поневолених, гноблених і визискуваних народів".

Большевицька партія, зробивши всі засоби і знаряддя виробництва – фабрики і заводи, транспорт, землю і її надра – власністю держави, вона тим самим взяла їх в своє розпорядження... Большевицька партія позбавила працюючих будьjakого впливу на господарське життя країни... Партія оформилася в нову експлуататорську класу большевицьких вельмож", бо „відновила експлуатацію працюючих". А далі: „У промисловості експлуатація відбувається, як при капіталістичній системі, шляхом незаконного присвоєння додаткового продукту праці... В сільському господарстві експлуатація здійснюється за допомогою сталінської колгоспної системи.. Внаслідок цього суспільство в ССР розділилося на дві непримиримі антагоністичні класи: експлуататорську класу большевицьких вельмож і експлуатовану класу робітників і селян... Це суспільство роздирають непримирені антагонізми, антагонізми економічні, політичні, а вслід за тим культурні і морально-ідейні... За таких відносин, що характеризуються поділом на експлуататорів і експлуатованих, не може й мови бути про якусь „морально-політичну єдність суспільства", товариську співпрацю", в процесі виробництва", єдність свідомості і ідейного життя". (О. Горновий).

РОЛЯ ПІДПІЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

Ролю підпільних видань може вже читач уявити собі на підставі зіставлених цитат. Видання – це основна зброя сьогоднішньої ідейної боротьби українського визвольного руху з московсько - большевицьким імперіалізмом, бо знаємо, що й фактична збройна боротьба підпорядкована ідейно-політичним цілям. Треба відмітити, що кожну бойово-політичну, чи політичну акцію українського визвольного руху попереджувала ціла маса всілякого роду літератури, почавши від звернень УГВР, скінчивши на дрібних плякатах і лозунгах, які широко роз'яснювали ціль і причини цих акцій.

От візьмім боротьбу за душу молоді. Режим старається викорінити в молоді всі національні почуття, виховати її в дусі т.зв. „советського патріотизму". Яскраві противіччя між офіційною ідеологією, на базі якої большевики стараються виховувати молодь – а жорстокою дійсністю, експлуатацією працюючих – наглядно доводять кожному, що

щось воно не так, як говориться в офіційній „науці". Молодь завжди пнеться до високих ідеалів, але жорстока дійсність не дає їй можливості оформитися, атомізує її. Молодь часто дошукується по зв'язки наболілих питань в р'ямках таки самої советської системи, вона хоче її направити, не розуміючи того, що в самій системі лежить корінь лиха. Щоб осягнути свої ідеали насамперед треба повалити цю систему, створити незалежну державу.

Але на допомогу цій молоді приходить підпільна література, яка чітко, ясно і послідовно викриває суть большевизму, перед очима молоді майбутніх перспектив майбутнього, дас розв'язку. І молодь врешті знаходить свої ідеали, які чим далі – певніше полонять її душу. Так повільно але впевнено підпільна література готує нову зміну, нові кадри борців за українську державність. Це стосується молоді, що живе далеко від теренів боротьби. Хоч ця молодь рідше включається в активну боротьбу, але вона вже оформленена, скристалізована, вона вже в лавах борців.

В тих районах, в яких УПА чи революційне підпілля має беззастережний вплив, український визвольний рух керує спротивом молоді проти зазіхань большевицьких „виховників". В відозвах до дітей, школярів, молоді – ми зустрічаємо заклики до молоді не вступати до пionerів, комсомолу і всіляких інших організацій, бо вони є засобами русифікації і звихнення душі дитини і молоді.

Крім того для селянської та робітничої молоді український визвольний рух видає спеціальні журнали і брошури, як: „На чатах", „На зміну", випуски „Слідами Героїв" з з біографіями геройчних постатей української історії – в 1948/49 рр. видані „Полк. Іван Богун", „Полк. Грегіт-Різун", „Сотн. Черник" і ін. В тій цілі видається також історичну літературу, н.пр., „Чому повстання 1648 р. було успішне?". В цих виданнях автори об'єктивно насвітлюють відповідну історичну подію і викривають большевицьке фальшування історії.

*

Візьмім іншу ділянку – боротьбу УПА проти виселення польсько-большевицьким ВП (Військом Польським) української людності з українських земель зза т.зв. лінії Керзона до ССР.

Співпраця УПА з польським визвольним рухом в боротьбі з московським большевизмом прихильно наставила польських селян до української людності за винятком декількох районів на Прикарпатті – вони всюди давали підтримку українській людності і

воякам УПА під час виселенчої акції, рисуючи особистою свободою, своїм майном, то й життям.

Польсько-большевицькі імперіялісти старалися роздмухати серед вояків ВП шовінізм, щоб їх вороже наставити до всього українства і переконати в потребі виганяті українську людність з рідної землі. Командування ВП дає вільну руку воякам, а то і наказує, тероризувати українську людність і грабити її. Однак, коли тільки ВП появляється в українських теренах, їх засипають підпільними брошурками, плякатами, гаслами, листівками.

В тих брошурах вияснено, на яких засадах повинні бути розвинуті польсько-українські взаємини; яке становище теперішньої Польщі; що польський народ також поневолений Москвою. Брошура взыває до спільної боротьби з московським імперіалізмом і теперішніми польськими попутчиками Москви. Чайголовніші з цих видань були: брошура „Стосунки польсько-українське”, листівки „До огульней вядомосьці”, „Поляци!”, „Поляци жолнеже!”, „До войска польского”, „о людносці польській”, „Поляци підседленьци” тощо.

*
Ми подали тільки декілька прикладів на те, яку ролю відограє підпільна література в підготовці польських та збройних акцій українського революційно-визвольного руху на Рідних Землях. Таких прикладів можна б паводити далі більше та ілюструвати ними всі ті визвольні акції, що виконувалися в Україні впродовж останніх вісім років відділами УПА чи підпільниками ОУН.

Підпільна література визвольного руху — сама вже її поява, а ще більше її ідейно-програмовий зміст — це дуже важлива зброя українського повстанця та підпільника-революціонера в боротьбі з нещадною системою тоталітарного терору імперіялістичної кліки сталінських, большевицьких вельмож. Ця література, це нерозлучний товариш повстанців та підпільників в їх боротьбі за визволення українського та інших поневолених Москвою народів, в їх мобілізації народніх мас до цієї боротьби.

Революційний ідейний зміст і збройний чин гарантують успіх цієї мобілізації й боротьби. Тому „Ідея і Чин” стоять в наголовку провідного передового органу українського революційного підпілля.

З бойових дій УПА і збройного підпілля на українських землях шід московсько-большевицькою окупацією

(Неповне зведення за місяці січень — березень 1947 р.)

З підпільного бюллетену Української Головної Визвольної Ради п.н. „Бюро Інформації УГВР” — випуск Ч. 3, за вересень 1948 р.—передруковуємо зведення боєвих дій УПА за місяці січень — березень 1947 р., як частину зведення за час від серпня 1946 р. до серпня 1947 р. Зведення за дальші місяці передrukуюмо в наступних випусках „До Зброї”.

„Бюро Інформації УГВР” — це офійний орган керівного центру української визвольної боротьби на Рідних Землях — УГВР, що появляється друком в підпільній друкарні УПА.

Випуск Ч. 3 має 31 сторінок друку великої 8-ки, і наступні публікації: „Із бойових дій УПА і збройного підпілля” (стор. 1—26); „Із самооборонних дій українського населення під московсько-большевицькою окупацією” (стор. 26 — 28), що обіймає час з 8.9.1946 .до 20.8.1947 р.; „Із дій УПА на західних окраїнах України” (стор. 28 — 31).

СІЧЕНЬ 1947 р.

1.1.47 р. в с. Ранів (район Залізці, Тернопільська область) в одній хаті мвд-исти ото-

чили 2 підпільників ОУН. Підпільники щасливо пробилися, завдаючи мвд-івським бандитам утрат 1 вбитим і 1 важкораненим.

1.1.47 р. в с. Хищевичі (р-н Пустомити, Львівська обл.) в бої боевики ОУН без власних утрат знищили 2 мвд-истів і 1 важко поранили.

1.1.47 р. в с. Калинів (р-н Самбір, Дрогобицька обл.) боевики ОУН зліквідували лейт. МВД, Мельнікова Бориса, участкового на це село.

2.1.47 р. в с. Голинь (р-н Калуш, Станиславівська обл.) повстанці відділу „Рисі“ сконфіскували в державному млині борошно і збіжжя. Частину борошна забрано для власного вживання, решту і все збіжжя роздано між бідних селян — переселенців зза лінії Керзона.

4.1.47 р. біля с. Вільхівець (р-н Бібрка, Львів. обл.) на мвд-івську засідку вийшли повстанці Чубатий і Буревій. Звівши завзятий бій, вони згинули. МВД-исти мали вбитими лейтенанта і старш. сержанта.

6.1.47 р. в с. Дорогів (р-н Галич, Станисл. обл.) повстанці знищили першого секретаря райкому партії.

7.1.47 р. в лісі біля с. Сукіль (р-н Болехів, Станисл. обл.) мвд-исти оточили в криївці повстанців Ворона, Соловія і Сосну. Завзято відбиваючись, повстанці знищили мвд-івського лейтенанта і другого лейтенанта важко поранили та в безвихідній ситуації самі пострілялися.

7.1.47 р. повстанці під командуванням сот. С. зробили засідку на мвд-истів біля с. Крилос (р-н Галич). Із засідки знищили заст. начальника ро МВД, Карпенка та 2 рядових мвд-истів Спалили автомашину.

7.1.47 р. на хуторі Підваль-Дроздовичі (р-н Городок, Львів. обл.) мвд-исти оточили в одній хаті підпільника Ігоря. Треба згадати, що це була вже третя з черги зустріч Ігоря з мвд-истами впродовж останніх 12 годин та що він, відступаючи з боєм в село Річичани через Камелобрід до Дроздович, вже два рази був ранений. На хуторі Підваль Ігоря оточили в хаті 25 мвд-истів. Ігор веде бій сам один. Два рази мвд-исти, закидавши хату гранатами, думають, що Ігор вже вбитий і сбідва рази, підступивши до нього зовсім близько, падуть по кілька вбитими від вогню його зброї. Вистрілявши свої набої, Ігор довший час бореться здобутим на ворогові автоматом. Вкінці мвд-исти підпалюють хату. Тоді зовсім знесилений упливом крові Ігор, щоб не здатись, стріляється. В цьому бої Ігор вбив 7 мвд-истів 7 важко поранив, з них 2 лейтенантів згинули в дорозі до райцентру.

7.1.47 р. в с. Славчани (р-н Пустомити, Львів. обл.) в сутичці підпільники знищили участкового МВД та ранили 1 мвд-иста. Власних утрат не було.

8.1.47 р. в с. Борщів (р-н Заболотів, Станисл. обл.) бойка ОУН розброяла станицю „стрибків“. Бойовики здобули 8 крісів, 1 ППШ, 1 СВТ, 1 кулемет. Цього ж дня в цьому селі бойовики здемолювали сільраду, понищили списки „виборців“.

9.1.47 р. в с. Лютовиська (р-н Ст. Самбір, Дрогоб. обл.) у сутичці група підпільників ОУН вбила 1 мвд-иста; інші в паніці розбіглися.

9.1.47 р. в с. Сгрільбичі (р-н Ст. Самбір) МВД арештувало кілька дівчат і кількох колядників. Коли їх вели до райцентру, група бойовиків ОУН зробила засідку на мвд-истів і сипнула їм понад голови (щоб не ранити арештованих) вогнем. Спаніковані мвд-исти повтікали, а арештовані, користуючись нагодою, розбіглися.

10.1.47 р. повстанці під ком. сот. С. знищили в с. Крилос (р-н Галич, Станиславівська обл.) 4 мвд-истів.

16.1.47 р. в с. Прошівці (р-н Зборів, Терноп. обл.) повстанці з віст. Тигром на чолі вийшли на мвд-івську засідку. Із засідки змісця був ранений віст. Тигр і мвд-исти почали оточувати повстанців. Бачачи безвихідне становище, Тигр дає повстанцям наказ відступати, а сам залягає і вогнем своєго автомата охороняє їх відступ. За цей час 3 повстанці щасливо відступають. По боці мвд-истів було 2 вбитих і 1 ранений.

19.1.47 р. в с. Велике Поле (р-н Янів, Львів. обл.) повстанці без власних утрат знищили мвд-івського ст. сержанта і одного мвд-иста важко поранили; останній в дорозі до райцентру помер.

21.1.47 р. в с. Кадовбна (р-н Долина, Станисл. обл.) у зведеному бою повстанці відділу Журавлі знищили 3 мвд-истів і 1 поранили.

21.1.47 р. в с. Угринів Дол. (р-н Станиславів, цеї ж обл.) на хату Мельник Марії, де в цей час скривався сот. УПА Причепа (Катамай Микола) та його бійці — Пісня, Базик, Лицар (Можилюк Павло), Чумак (Воляник Василь) та Вихор (Стасинець Зенон) наскоцила банда в числі 200 чол. МВД. Коли розвідчик повідомив сот. Причепу, що наближається

ворог, сотенний змісця відіслав з хати стареньку господиню та, поділивши своїх бійців на дві частини, з яких одна мала оборонятись з горища, а друга з хати, — зайняв бойове становище. За кілька хвилин хату почали оточувати мвд-исти. Їх прийняв густий повстанський вогонь. Більшевики були змушені податись назад. Незабаром вони повели другий і третій наступ. Розлючений неуспіхом мвд-івський командир диким криком заохочував своїх бандитів: „Бійці, ви здобули Берлін, а від горстки бандитів відступаєте?”. Але й четвертий наступ на хату для мвд-истів був безуспішний. З-за рога хати представник райкому партії обіцював повстанцям пощаду, щоб тільки здалися живими. Партійцеві відповіла черга з автомата і він гине. Повстанцям кінчались набої. Впали останні постріли з довгої зброї і останній наказ сотенного: нищити зброю, помолитись і розриватись гранатами. Наказ швидко виконано: повстанці коротко моляться і розриваються гранатами. Мвд-исти знайшли тільки 6 пошарпаних трупів. Самі ж утратили 13 вбитими.

22.1.47 р.в с.Ригачів(р-н Комарно, Дрогоб.обл.) в короткому бою підпільні ОУН знищили участкового МВД Голозуба.

24.1.47 р.в с.Тростянець (р-н Заболотів, Станисл.обл.) банда мвд-истів обскочила хату, де ввечеряло 4 повстанців. Повстанці відбиваючись, вбили мвд-івського лейтенанта, сержанта й участкового МВД (Мироняк Павло) і, з утратою 1 вбитим, пробилися з оточення.

24.1.47 р.в с.Тростянець(р-н Коломия, Станисл.обл.) повстанець Б. (Гураль Василь) сам один, оточений в одній хаті мвд-истами вбив лейтенанта МВД та участкового МВД з села Дебеславці.

25.1.47 р. повстанці під ком.сот. С. знищили в с.Крилос (р-н Галич, Станисл.обл.) автомашину з кінопресувкою. З персоналом кінопресувки, що складався з 8 осіб, вони провели пропагандивну гутірку, роздали їм революційну літературу і відпустили.

25.1.47 р.в с.Мнишин (р-н Гоща, Рівен.обл.) мвд-исти знайшли криївку, де квартирувало 5 бойовиків ОУН, між ними Харченко і Байда. Заскоченим бойовикам удалося вирватись наверх, та вбиваючи ворожого кулеметчика, майора і нанісши паніки мвд-истам, що кинулись утікати, щасливо відступити.

В м.січні 47 в с.Угорники(р-н Станиславів, цієї ж обл.) під час сутички боївки ОУН з мвд-истами був убитий оперуповноважений МВД ст.лейтенант Видренко Петро, повстанці втрат не мали.

ЛЮТИЙ 1947 р.

3.2.47 р.в с.Решняте(р-н Перегінсько, Станисл.обл.) в бою з мвд-истами повстанці відділу Рисі знищили 1 мвд-иста і 1 поранили. По боці повстанців був убитий Кубанець — політвиховник відділу.

6.2.47 р.в с.Белилуга (р-н Снятин, Станисл.обл.) мвд-исти оточили в криївці повстанців Славка і Вітра. Після короткого бою обидва повстанці були вбиті. Вони самі ж вбили 2 мвд-истів і 2 поранили.

6.2.47 р.в с.Нивочин(р-н Білогородчани, Станисл.обл.) підвідділ УПА зовсім здемоловав виборчу дільницю. Подібні акції підвідділи УПА і боївки ОУН провели перед „віборами” до верховної ради УССР в богатъох селах і містечках західних областей України.

7.2.47 р. біля с.Ст.Кути (р-н Кути, Станисл.обл.) банда МВД в числі 80 чол. наскачала на криївку групи підпільників ОУН. Від мін, якими була замінена криївка, загинуло 3 мвд-истів, а 4 було поранено. Підпільні вчас відступили.

7.2.47 р.в лісах біля с.Росохач(р-н Бориня , Дрогоб.обл.) мвд-исти, вислідивши по слідах, оточили відступаючу із свого зимового бункру групу підпільників ОУН – Опару, Крату, Толька, Морозенка. Притиса. В геройському бою оточені повстанці знищили 9 мвд-истів та 5 поранили, та в безвихідній ситуації самі пострілялися.

7.2.47 р.в с.Орів (р-н Дрогобич, цієї ж обл.) в сутиці групи підпільників ОУН з мвд-истами, підпільні 1 мвд-иста вбили і 1 поранили.

8.2.47 р.в с.Ясень(р-н Перегінсько, Станисл.обл.) банда мвд-истів з місцевого гарнізону обскочила хату, де квартирували важкоранені 4 повстанці з відділу Бистриця. Викинувши гранати, хворі зуміли щасливо вибитися з оточення, завдаючи ворогові втрати 1 вбитим.

12.2.47 р.в с.Ростоки(р-н Вижниця, Чернівецької обл.) в сутиці з мвд-истами повстанці відділу ім. Богуна без власних утрат вбили 1 сталінського бандита.

13.2.47 р.в районці Жаб'є (Станислав. обл.) в сутиці з мвд-истами повстанці

відділу ім. Богуна важко поранили 1 мвд-иста.

13.2.47 р.в с. Яблінка (р-н Солотвина, Станисл. обл.) бойовики ОУН зліквідували майора — політрука полку.

15.2.47 р.в с. Биків (р-н Дубляни, Дрогоб. обл.) в бою підпільники ОУН без власних утрат знищили 3 мвд-истів і 2 поранили.

16.2.47 р.в перестрілці з мвд-истами в с. Шипіт (р-н Косів, Станисл. обл.) повстанці відділу УПА без власних утрат знищили 2 мвд-истів, між ними капітана.

18.2.47 р.в с. Оброшин (р-н Пустомити, Львів. обл.) група підпільників ОУН зліквідувала 3 грабіжників — мвд-истів, які для грабежу якраз розбивали стайню в одного господаря.

20.2.47 р.в с. Березина (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) група підпільників у сутичці з мвд-истами без власних утрат знищила 2 мвд-истів і 1 поранила.

20.2.47 р.в с. Брустури (р-н Косів, Станисл. обл.) повстанці відділу ім. Богуна наскочили на мвд-истів, що якраз крали в одного господаря сіно. Повстанці вбили 3 грабіжників й 1 важко поранили; решта в паніці розбеглася.

23.2.47 в с. Княгиничі (р-н Букачівці, Станисл. обл.) підпільники ОУН без власних утрат знищили в бою 2 мвд-истів і 1 поранили.

24.2.47 в м. Долина (Станисл. обл.) повстанці відділу Журавлі зліквідували партійця працівника місцевого райпарткому — лейт Комарова.

БЕРЕЗЕНЬ 1947 р.

1.3.47 р.в с. Мишанці (р-н Великий Глибічок, Терноп. обл.) в бою з мвд-истами загинув повстанець Дуб, передтим вбиваючи 1 мвд-иста і 1 ранячи.

2.3.47 р.в с. Покропивна (р-н Козлів, Терноп. обл.) група підпільників звела завзятий 20 хвилинний бій з бандою мвд-истів, очоленою начальником ро МГБ Парфіревом. У висліді цього бою був убитий Парфірев та 1 рядовий посіпака, а 4 інші були важко поранені, які по дорозі в райцентр повмирали. По боці підпільників важкоранений Сивий, який, щоб не попастись в руки ворога, добрілився.

6.3.47 р.в с. Цунів (р-н Янів, Львівська обл.) повстанці, що проходили повз залізничну станцію, смерtel'но поранили начальника районної міліції Каструбу (по кількох днях по-мер) та розброяли ворожого стійкового.

8.3.47 р.в с. Лозова (р-н Великі Бірки, Терноп. обл.) з рук бойовиків ОУН загинув судовий виконавець обл. трибуналу МГБ Василенко, який конфіскував майно арештованих селян.

10.3.47 р.в с. Басівка і Годовиця (р-н Пустомити, Львів. обл.) боївка ОУН розброяла станицю „стрибків“. Забрано 20 крісів, 6 СВТ, 1 ППШ. Зліквідовано активного „стрибка“ секретаря комсомолу — Гандюка з с. Басівки. Рівночасно знищено всі документи та телефонічне сполучення в обидвох сільрадах.

12.3.47 р.на присілку с. Переїсьль Ворона (р-н Ланчин, Станисл. обл.) повстанці зліквідували ст. лейтенанта МВД.

17.3.47 р.в с. Гуцулівка (р-н Косів, Станисл. обл.) повстанці зліквідували участкового МВД Кушнірчука Михайла.

18.3.47 р.в с. Уторопи (р-н Яблонів, Станисл. обл.) повстанці відділу Сурма зліквідували участкового МВД.

18.3.47 р.в с. Дуб'я (р-н Броди, Лвів. обл.) боївка ОУН знищила большевицьку агітаційну бібліотеку при місцевому „клубі“. Рівночасно провела пропагандивний мітинг та пояснила мотиви нищення бібліотеки голодуючим із східних областей України, які почували в приміщенні „клубу“.

18.3.47 р.в с. Ставчани (р-н Пустомити Львів. обл.) боївка ОУН сконфіскувала в місцевому большевицькому підсобному господарстві 2 ППС, 1 ППШ, 1 СВТ і 3 кріси.

18.3.47 р.в с. Чистилів (р-н Великий Глибічок, Терноп. обл.) мвд-исти оточили хату, де квартирували 3 підпільники ОУН. В бою підпільники знищили ворожого лейтенанта і щасливо пробилися.

19.3.47 р.в с. Чистилів (р-н Великий Глибічок, Терноп. обл.) бойовики ОУН розброяли станицю „стрибків“. Здобули 12 крісів, гранати і амуніцію.

19.3.47 р. між с. Пониква — Волохи (р-н Заболотці, Львів. обл.) бойовики ОУН зліквідували участкового МВД на с. Пониква, Суходоли — лейт. Барановського.

20.3.47 р.в с. Криворівня (р-н Жаб'є, Станислав. обл.) боївка ОУН зліквідувала

лейт. МВД Кімейчука Федора.

21.3.47 р.в с. Чортівець (р-н Сбертин, Станисл. обл.) повстанці зліквідували участкового МВД Михайлишина Петра.

22.3.47 р.в с. Кам'янка (р-н Ланчин, Станисл. обл.) банда МВД оточила в хаті повстанців Славича й Ворона. Повстанці, відбиваючись до останнього набоя, вбили 2 мвд-истів, щоб не попастись в руки ворога, самі пострілялися.

22.3.47 р.в с. Грімно (р-н Комарно, Львів. обл.) банда біля 30 мвд-истів оточила в хаті підпільників ОУН: Цяпку, Кравця й Майстра (всі віці біля 40 років). Вив'язався завзятий бій, який тривав 3 і пів години. В міжчасі мвд-исти візвали з райцентру допомогу. До них прибуло з Комарна ще сто бандитів з гранатометами. Від ворожого вогню були вкінці вбиті підпільники Кравець і Майстер, а важкоранений Цяпка попав у руки ворога. Його всіми засобами намагались втримати при житті, рівночасно обіцяли „прощення”, багато грошей й інше в заміну за якінебудь зізнання. На всій большевицькій обіцянки Цяпка відповідав одне: „Нам — українським повстанцям від вас нічого не треба”. Незадовго помер. В цьому бою в запаленій хаті згорів господар дому з доношкою, згоріло теж б. господарство. По боці мвд-истів було кількох убитих і кількох ранених.

23.3.47 р.в с. Дороговице (р-н Миколаїв, Дрогоб. обл.) повстанці зліквідували насланого партійця — голову сільради, який намагався заложити в селі колгосп.

23.3.47 р.в с. Бабин (р-н Косів, Станисл. обл.) група повстанців відділу Сурма зробила засідку на мвд-истів. У висліді бою, без власних утрат знищила 3 мвд-истів. Здобула їхню зброю.

24.3.47 р.в с. Селиська (р-н Винники, Львів. обл.) група підпільників ОУН без власних утрат знищила в бою 2 мвд-истів.

24.3.47 р.в с. Іспас (р-н Коломия, Станисл. обл.) повстанці відділ Сурма із засідки знищили лейтенанта участкового МВД і 1 рядового мвд-иста.

25.3.47 р.в с. Кривобрди (р-н Коломия) повстанці відділу Сурма із засідки зліквідували участкового МВД і 1 рядового мвд-иста.

25.3.47 р.на присілку с. Саджава Мальники (р-н Ланчин, Станисл. обл.) в сутичці з мвд-истами повстанці відділу ім. Колодзінського без власних утрат знищили 1 мвд-иста, а 2 важко поранили.

26.3.47 р. повстанці зробили засідку на мвд-истів на шляху Заболотів — Джурів (Станисл. обл.). Із засідки вбито начальника ро МГБ з Заболотова майора Беласва та лейт. МГБ Болмока.

27.3.47 р.в с. Винники (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) боївка ОУН наскочила на хату, де квартирували 5 узброєних представників большевицької партійної адміністрації, т.зв. виїздна сесія в справах держзаготівель. Після короткого бою повстанці зліквідували 3 із цих бандитів.

27.3.47 р.в с. Вижлів (р-н Славсько, Дрогоб. обл.) один підпільник ОУН, сам один, вийшов на мвд-івську засідку. В бою він знищив 2 мвд-истів, 2 поранив та щасливо відступив.

27.3.47 р.в с. Бистриця (р-н Підбуж, Дрогоб. обл.) боївка ОУН зліквідувала б. ком. гарнізону в цьому селі, а тепер. ком. мвд-івської провокативної спецбоївки, яка своїм бандитизмом і жорстокістю зокрема надокучила населенню.

29.3.47 р.в с. Чорні Ослави (р-н Яремче, Станисл. обл.) боївка ОУН зробила засідку на активних сталінських посіпак — „стрибків”. Із засідки вбито 2 їх. Здобуто кулемет.

30.3.47 р.в м. Болехів (Станисл. обл.) атентатчики ОУН вбили лейтенанта місцевого воєнкомату.

30.3.47 р.в с. Бордуляки (р-н Броди, Львівська обл.) повстанець С. вийшов на мвд-івську засідку. Вогнем своєго кріса він убив мвд-івського ст. лейтенанта і сам важкоранений у безвихідній ситуації розірвався гранатою.

ЖУРНАЛ „ДО ЗБОІ” ІНФОРМУЄ УКРАЇНСЬКУ
ЕМІГРАЦІЮ ПРО БОРОТЬБУ УПА!

ПОШИРЮЮЧИ ЖУРНАЛ „ДО ЗБРОІ”
ПОШИРЮЄТЕ ВІСТІ ПРО РІДНИЙ КРАЙ!

Стратегічна фаза холодної війни в світлі весінної доктрини

(Закінчення з попереднього випуску)

IV

Рішальний елемент, що грає одну з головних роль вже в холодній війні, це перегони в зброєннях. Модерна війна і в цьому випадку привела до далекийдучих змін. Колишні перегони в зброянні — це передусім збільшування піхотних дивізій, артилерії, танків, летунства. Тепер, це праця в лабораторіях, заводах та фабриках, в школах, на полігонах, де удосконалюється стару та випробовується нову зброю, де твориться модерну стратегію і де вивчається нову тактику.

Повчальну лекцію для того дас порівнання вищковільних програм армій світу.

Ми обмежимося тільки поданням деяких рішаючих нових елементів, які визначують боєву силу армій та існуючий стан перегонів зброєння.

Спираючись на повідомленнях військово-фахової, та щоденної преси, можна відмітити появу таких нових родів зброї: а) атомові, водневі та уранові бомби, б) систему радарової протиоборони, в) вдосконалення ракетних стрілень, „літаючі тарілки” тощо, г) постання стратегічного летунства далекого радіосу дій, і) вдосконалення засобів бактеріологічної та газової війни, д) нове застосування воєнноморської флоти, передусім нового типу підводних човнів.

Побіжно характеризуватимемо ці новості, щоб дати яскравіший образ їх впливу на стратегію та тактику майбутньої війни.

Про атомові і водневі бомби вже так багато писалося, що ледве чи можна будь-що до того додати, хіба тільки одну технічну завважу — воднева бомба потребує атомової бомби як запальника. Про її нищівну силу подають різні, навіть фантастичні, думки. Все ж треба приняти як правдоподібний простір нищення цією бомбою 20 — 30 км, а наслідок вибуху — це побудовано тільки на здогадах — як ще страшніший. Ця зброя нищівного характеру надається передусім для знищування великих скучень війська, для знищування індустрії

ворога, а зокрема як засіб терору та деморалізації в застосуванні до потреб стратегічної війни. З другого боку треба підкреслити, що це дуже коштовна зброя: преса повідомляє, що кошти продукції становлять 200 мільйонів до 4 мільярди доларів. Новий термін на означення цієї зброї — це „простірна зброя”, або „нищівна зброя”. Продукційна спроможність СССР, як це віходить із зізнань шпигуна Клявса Фукса, тепер ще не більша як 10 до 50 атомових бомб річно. Продукція США 60 — 70 бомб річно, запаси атомових бомб США обраховують на 200 — 300. Якщо говорити про оборону проти тієї бомби, то за заподаннями преси таку протиоборонну зброю розвинув передусім СССР. І так двох советських науковців, Василь Лебедев і Харитон Могілевський, при допомозі німецьких експертів винайшли т. зв. „промені гамма” та „промені йоффе”, що допроваджують до передчасного вибуху атомових бомб, або до їх знешкодження на віддалі 25 км від пункту оборони. Інший засіб протиоборони, який розвинув СССР, це т. зв. „радаровий пояс”. Крім того СССР має застосувати як засіб протиоборони т. зв. дефенсивні ракети типу німецьких „Фав-2” (V-2). Преса сповіщає про розміщення таких советських оборонних пунктів та про перебіг радарового оборонного поясу, що мають забезпечувати всі стратегічно важливі об'єкти СССР. Скільки у всьому тому большевицьких перехвалок, а скілки правди, покаже лише майбутнє.

Ракетні стрільни та „літаючі тарілки” преса заразовує до німецьких винаходів, що належать до арсеналу т. зв. „нової зброї”. Вдосконалення цієї зброї та найновіший її технічний розвиток позначується винахідом фото і радаром кермованих ракет. Різнородність тих ракет усистематизована поділом їх на дефенсивні й офенсивні. Це т. зв. „простірна зброя”, яку можна вжити з літаків, із землі з підводних човнів, як під час кожного нападу так і оборони. На увагу залигає скорість тих ракет: „Фав-2” мали вже сягнути 5000 км на годину. Нові ракети, в які вмонтовано кілька стрілень,

збільшують цю скорість кілька разів. Однак, технічний розвиток цієї зброї ще не закінчений. Перевагу у виробництві цієї зброї має СССР, що є із закінченням II світової війни захопив великий запас цих німецьких стрілець та велику кількість німецьких експертів цієї зброї. Про "літаючі тарілки" не можна ще нічого докладного сказати — італійська преса подає, що це німецький винахід ще з доби "нової зброї Гітлера". Стратегічне та тактичне застосування цієї зброї таке універсальне і важливе, що, принявши її як середник боротьби, можна вже із самого теоретичного пізнання сказати, що ця зброя готова змінити навіть засади дотеперішньої стратегії та тактики. Ракетна зброя в оцінці фахівців має називатися "стратосферичною артилерією". Цим хочуть вони висловити свій погляд про майбутнє застосування цієї зброї у війні. В пресі розійшлися навіть чутки, що СССР плянує навіть створення окремих ракетних з'єднань, що мали б заступити дотеперішню далекобійну артилерію.

Бактеріологічна і газова зброя, це після атомової зброї найжахливіша зброя нищівного порядку. Їх підготовляли німці вже в II світовій війні та заразовували їх до своєї таємної "нової зброї". Большевики після поразки Німеччини мали захопити всі ці німецькі винаходи. Серед винаходів нових газів треба занотувати один з найгрізніших — "зарін-газ" або т.зв. газ божевілля, що діє на нервову систему і викликує стан божевілля в людини; далі — винахід д-ра Вільгельма Телемана штучного викликання бурі та громів. Йому приписують теж винахід "льодових бомб", що спроможні з короткий час перемінити велике озеро в льодовик.

Завдяки новим винаходам в ділянці военноморської флоті, ця флота, зокрема підводні човни, набрала нового стратегічного та тактичного значення. На перше місце висувається використання підводних човнів як середника транспорту модерної нищівної "простірної зброї". Майбутній збройний зудар розиграватиметься між США — морською і летунською потугою, тобто державою океанічного положення і СССР — сухопутною потугою тобто, державою континентального положення. Нічого дивного, що оба ці противники в постійній погоні за такими технічними винаходами і вдосконаленнями, які могли б найбільш спричинитися до знищення найслабших місць своего противника. СССР, знаючи, що для США порти, це найважливіші комунікаційні та продукційні центри, знищення яких є тактичним

заданням советської атаки, буде тепер великі лінійні кораблі з ракетним або атомовим поштовхом. Н.пр. озброєння такого "лінкора СССР" (35,000 бр.тонн, довжина 250 м.) складається з 48 гармат 30,5 см. двох веж для вистрілу торпед, вежі для вистрілу кермованих на віддалі стрілень тощо. Ще більші досягнення має мати СССР в ділянці підводних човнів тут вдосконалено захоплені в пімців підводні човни — типу ХХVI (Шноркель), з ділевими турбінами та віддиховими рурами, що уможливлюють довге перебування під водою. Скорість таких човнів доходить до 26 морських миль на годину.

Однак найважливіші винаходи можна занотувати в ділянці летунства, з постачанням т.зв. стратегічного летунства, тобто літаків далекого радіуса дії, які в наслідок своєї швидкості та простірної спроможності набирають самостійного стратегічного значення. (Див. Є. Врецьона: "Спір за стратегічну концепцію майбутньої війни і "тотальна дипломатія" — "До Зброї" випуск 3 за березень /квітень 1950 р.). Стратегічне летунство мають вже тепер обі сторони. Технічно можна тут відрізняти три стадії: 1) Першу стадію репрезентують два типи — американська супер-фортеця денного бомбардування, Б 29, і британські бомбардувальники нічного бомбардування, "Лінкольн" та "Ленкестер". Ці типи літаків творять основу бомбардувального летунства Сходу і Заходу. СССР має щось 300 чотиримоторових бомбардувальників типу Б 29. 2) Другу стадію репрезентують бомбардувальники типу "Джет", яких є два типи — А і Б". Їхня сила 30 000 ПС(кінських сил), при пробному леті ці два типи осiąгнули 1117 км на годину. Ці літаки можуть забрати з собою 10 — 20 тон або одну атомову бомбу та при тому перелетіти 2000 км. Їх заразовують до літаків середнього радіусу дії. Новішу стадію творять два нові типи бомбардувальників "Джет": двомоторові "Кембера" і чотиримоторові тяжкі бомбардувальники "Джет" британської конструкції. В СССР сконструйовано теж два нові типи "Джетів". Це модель бомбардувальника далекого радіусу дії — чотиритурбіновий РЕ-16-X, з підвищеним 4 тон та 4500 — 4600 км засягом, і бомбардувальник — П-24-X, що нагадує конструкцію німецького літака ДФС-8346 і який вживається як японський "Мікадо", тобто летун гине разом з літаком. 3) Найmodерніші типи бомбардувальників мають США, це славні вже Б 36, про яких де тепер спір в американських військових колах. (Див. "До Зброї", випуск 3/16

стор. 50. Докладні дані про цей модель в тому ж випуску стор. 53.)

V

Шалений розвиток летунства, підводних човнів, стратегічного летунства, вдосконалення ракетних стрілень, створення т.зв. стратегічної артилерії, з віддалі кермованих ракет, винахід нових боєвих газів, атомової та водневої бомб — тобто „простірної зброї” — несуть із собою зміну дотеперішньої стратегії тактики і то так в наступі як і в обороні.

Можна б накреслити цілковитий образ змін, якщо б ми знали елементарну тактику кождої зброї зокрема та її раціонального застосування. Все ж можна на підставі поодиноких загальних теоретичних даних поставити такі тези:

1. Дефенсивне застосування простірної зброї внеможливлює всілякого роду масові летунські налети, концентрацію панцерних з'єднань тощо.

2. Військова техніка набере найбільшого значення.

3. Командування вимагатиме більшої централізації війни та оперативної децентралізації дій.

4. Ці дії мусять бути індивідуалізовані, що спричинить заник стабільного фронту, війна матиме рухомий характер та різнопорядні форми і методи.

5. Духові вартості вояка та воля народу до спротиву піднесуться до стратегічного значення

Ці всі елементи дають деяким теоретикам підставу творити теорію т.зв. „війни електричних кнопок” (командування обмежуватиметься до натискування електричних кнопок), або т.зв. „технічної війни” (техніка рішає!), або т.зв. „далекопростірної війни” (відбудеться вона в повітряних просторах та на морях). На нашу думку в тій ділянці не грозить жадний переворот в стратегії. Дефенсивна зброя зрівноважить офенсивну, елементи як „час”, „простір”, „вогонь” і „рух” наберуть тільки більш скомплікованого значення, що вправді змінить тактику більших та середніх з'єднань, але усамостійнить боротьбу малих відділів. Зате інші елементи наберуть основного значення н.пр., воєнна продукція, духовна відповість армії та народу, якість військового вишколу, загальна інтелегенція і соціальні взаємини.

VI

Вихідні позиції воєнного поготівля дають

такий образ:

Холодна війна в своїй — як ми це називали — стратегічній фазі прибрала характеристичні риси стану поготівля теж в мілітарній площині. Мусимо, однак, підкреслити, що постійний розвиток техніки виключає цілковиту боєву готовість. Вихідні позиції воєнного поготівля накреслені скріпленою боєвою обсадою стратегічних ліній, розбудовою випадкових баз та пожвавленими працями в розбудові дефенсивних споруд. Про все те можна читати навіть на сторінках щоденної преси. Один тільки погляд на мапу з розміщеннями летунськими та випадковими базами промовляє дуже ясною мовою.

До воєнного поготівля накликує теж пропаганда обох сторін, мобілізуючи всі свої сили. Ряд оборонних плянів США, поданих до загального відома, має за завдання не тільки припинити воєнну психозу, успокоїти сквильовані уми американських громадян, але одночасно скріпити віру у власні сили та безпеку.

Російська пропаганда вже в 1944 р. освідомлювала советських бійців, що ворогом ч. 1 не є вже Німеччина, з якою війна вже як би покінчена, тільки США, (інструкція для політкомісарів), а решту людності почучається тепер щодня на публічних мітингах. Цей фактор, що його метою є збудити ненависть двох народів, дуже важливий, бо від нього залежить боєва сила нації, а це в модерній війні набирає стратегічного значення. (Див. „Стратегічні й тактичні теорії, що лягли в основу II світової війни” — „До Зброї”, випуск 3/16.).

Разом з психологічним поготівлям пішло і справжнє військове готовування. Воно позначилося пожвавленням воєнної продукції, розбудовою опірних пунктів, пожвавленою працею генеральних штабів, що по американському боці запримічуємо в конференціях з начальниками штабів держав, що належать до Північно-атлантического пакту, впровадженням уніфікації озброєння та вишколу і посиленім постачанням зброї. По російському боці це позначується іменуванням советських громадян головнокомандуючими армій в сателітних державах. Високі військові бюджети (США — 15 мільярдів, ССРС — 12,8 мільярдів доларів) свідчать не тільки про перегони в зброях, але теж про воєнне поготівля, що з'їдає дуже великі грошові суми. Розміщення російських частин і обеднання їх за родами зброї в армійські групи є теж дуже важливим показником воєнної готовості.

Порівнання сил обох сторін в стані тепе-

рішнього поготівля має такі добре та злі прикмети:

Схід: 1. Тотальний режим, що може несподівано викликати війну та безоглядно вже в першій стадії конфлікту може запрягти все життя до мілітарних завдань і тотально підготувати людність до війни; 2. диспонує тоталітарною, пляновою, централізованою господаркою, якій страйки нічого не діють; 3. має догідне стратегічне положення, хоч воно посаблене злим станом комунікаційних засобів; 4. розпоряджає комуністичними партіями в країнах противника, п'ятою колонію та розвідкою, що мають знаменіті умови діяння; до того приготований ще організаційно та психологічно при допомозі терору та цілковитої ізоляції; 5. має перевагу сухопутного війська, дуже добрий генеральний штаб, менше вражливого, зате досвідченого і витревалого вояка, режімові фанатично віддані окремі з'єднання; однак слабе летунство, а морська флота непропорційно мала, якщо йдеться про завдання її супроти океанічного противника; 6. ахілевою п'ятою СССР — це пневмолені Москвою народи, їх стратегічне положення та їх прагнення державної волі з усіма послідовностями внутрішнього фронту.

Захід: 1. в нього кольосальна господарська та технічна перевага при одночасній вразливості на диверсійні акти, на флюктуацію господарської конъюнктури та внутрішньо-політичне положення; 2. безумовна перевага летунства збільшена ще досвідом провадження повітряної війни; 3. перевага воєнно-морської флоти та цілковите панування над морями; 4. моторизація, технізація військових частин, вищість їх вишколу та більший досвід; 5. перевага в посіданні простірної зброї та стратегічного летунства; 6. найслабше місце Заходу, це брак політичної концепції щодо майбутнього свого противника, як теж по суті дефенсивна настанова.

Досі порівнювано стосунок сил заподаннями про кількість дивізій, гармат, літаків, продукційної спроможності, далі мобілізаційною готовістю тощо. Переглядаючи, однак, всі такі числові дані, не можна мати до них будь-якого довір'я. Тому не масмо наміру робити зіставлення таких числових порівнань, до того це не є темою нашої статті.

Не наше завдання на підставі такого зіставлення воєнного потенціялу робити висновки про такий чи такий виграш війни. Нам ідеться тільки про те щоб розглянути питання, які фактори діють в теперішній фазі холодної війни, який їх розвоєвий про-

цес і як оба бльохи — знаючи вже тепер взаємно свої слабі місця — стараються вирівняти свої сили або навіть перегнати один одного в цих перегонах збросень. При тому треба теж зазначити, що війни не виграється тільки самою силою. Війна завжди була і буде, до деякої міри, газардом.

У світлі воєнної доктрини всі ті елементи, їх якість та стан, мають свою виразну вимову. Пущена раз в рух величезна, складна воєнна машина приймає свій власний розгін та свої власні закони діяння. Основний життєвий імператив цієї машини — гін до дій.

VII

Для повноти образу треба теж зробити оцінку господарської ситуації в цій стратегічній фазі холодної війни. Якщо в добі теперішнього господарського устрою світу передгінно розділову лінію між приватним капіталізмом З ходу і державним капіталізмом СССР, тоді маркарто виступить різниця в способі та ступні включування господарського життя в засяг холодної війни. Воєнна доктрина визначує роль і вплив господарського життя не тільки на воєнний потенціял, але теж на саму стратегію війни. Війна провадиться всіма засобами — тому теж господарськими. Зайво писати про значення господарського чинника в політиці і у війні. Ми переїдемо до конкретних стверджень.

Державний капіталізм СССР з легкістю тоталітарної системи включає все своє життя у воєнну підготову, щоб осягнути ціль світової комуністичної революції. Як це виконується — всім нам відомо.

Приватний капіталізм США складний і своєю формою і ціллю. Цілий ряд інституцій, як „Світовий банк“, „Фонд відбудови Європи“, „Допомога господарсько відсталим країнам“, „план Маршалля“, „Допомога державам Північноатлантичного пакту збросю“ творить цілу систему, ціллю якої є не тільки втримати власний господарський розвиток та ріст, осягнути під час останньої війни виробничу спроможність і... добрий заробіток, але теж прияти господарчий двобій з інфільтрацією комунізму, що підкопує основи приватнього капіталізму, і стати рішаючим фактором змагу двох світів.

VIII

З'ясувавши істотні фактори холодної війни, можемо рискувати відповідю на питан-

ня, чи ця боротьба призведе до збройного конфлікту, коли саме він станеться та які перспективи його перебігу. На це, нині так актуальне, питання — мир чи війна? — відповідають щоденно не тільки політики та дипломати, генеральні штаби, але теж сіра людина. Ми хочемо передусім з'ясувати дискусію над цим питанням, щоб після того оцінити його з боку воєнної доктрини та історичної аналізи.

Оба партнери майбутнього світового конфлікту дають на повище питання майже однозідну відповідь, мовляв, ми хочемо миру, тільки наш противник готує війну проти нас. До того американська публіцистика, аналізуючи комуністичну теорію, паде в полон тактичної комуністичної тези про „самоліквідацію” західного капіталізму і з цього ставить внесок, що СССР... не плянує війни. Другий самообман американської публіцистики, це можливість т.зв. „демократизації советської системи”. Зате советська пропаганда займає однозначний фронт про „паліїв війни”, про готовання США превентивної війни, а себе представляє тільки в ролі єдиного в світі носія миру.

Воєнна доктрина, однак, вчить, що мирне полагодження протирич не можливе без того, щоб передтим перемогти противника. Перегони в зброєнні свідчать про життєву наснагу, яка завжди має відвагу рискувати. Напіння фінансових бюджетів і нервів громадян не можуть тревати в безконечності. Однак, розв’язка протирич могла б статися ще в той спосіб, що один з партнерів, у наслідок внутрішніх обставин, випав би з розгри і заломився б. Н.пр., обрання Воллеса президентом США і уможливлення большевицької інфільтрації, як це вже сталося деякою мірою у Франції, а цілковито в Китаю, були б таким заломанням з одно-

го боку, а революція в ССР та розклад російської іперії з другого. Така розв’язка наростаючого світового конфлікту є однак нині мало правдоподібна. Отже остается тільки війна. Відомо, що сильніший противник завжди піде на риск превентивної війни. Остается ще питання, коли така війна може вибухнути. На це питання тяжко дати відповідь, бо богато різних стимулів та товчків по обох боках комплікують справу. Молотов, визнаючи нечіність війни, мав заповісти її вибух на 1952 рік.

Аналіза історії воєн про їх вибух дас таке вчення: Війну починає той, хто у відповідній ситуації спостереже якусь слабість противника, що дас йому стратегічну користь. Засада ініціативи так важлива для перемоги, що майже всі війни зачинаються негло і несподівано. Перший напад, це таке заскочення противника, що дас напасникові можливості нанести перші удари і накинути розвиток подій. Отже початок війни залежатиме від того, хто з обох партнерів до неї скоріше приготується і від того, хто обере дейдніший момент.

Час працює в користь большевиків. Це зрозуміли вже США і дали це до розуміння Москви устами ген. Бредлі при обговорюванні Північноатлантичного пакту і словами мін. Ечесона, що „США вважатимуть за агресію навіть поширювання большевицької пропаганди в будь-якій країні Північноатлантичного пакту”.

Перспективи перебігу майбутньої війни, напрям стратегічних ударів так советського нападу як і американських превентивних заходів виходять поза рамці аналізу цієї статті. Вони можуть бути узгляднені окремо, враховуючи при тому теж важливість українського чинника.

Читайте нову книжку про УПА —

СТЕПАНА ХРЕНА, командира Тактичного Відтинку УПА — Захід

„Зимою в бункрі“

Ген. Айзенгауер звітус про II світову війну

„EISENHOVERS OWN STORY OF THE WAR”

Спомини ген. Айзенгауера мають для нас окремий інтерес, бо подають вперше в історії модерних воєн операції, що цілком певно будуть підставою для оперативного думання західнього світу, докладніше кажучи, для США. Не забуваймо, що ще минулого року питання оборони Європи перед російською інвазією було дискутоване якраз в тій площині, щоб її „визволити“ за класичним зразком минулоЯ світової війни. Нині положення настільки змінилося, що оборона Європи почнеться — покищо тільки формально — від дефенсивних боїв на периферіях демаркаційної лінії, щоб відтак перейти в рішальний протинаступ. Коли, однак, зважимо, що передпілля Європи нині звужене так що про маневровий простір взагалі не доводиться говорити, тоді стане ясно, що зацікавлення амфібійними операціями великого стилю буде зажди йти перед зацікавленням операціями типу уштывненої оборони.

Не забуваймо, що заки під тиском США прийшло до мілітарного скріплення західнього світу, запали дуже важливі рішення на Близькому Сході — в Греції та Туреччині, частинно теж в Персії — тобто близько кордонів України. Хоч пророцтва на тему найближчої війни не мають найменшого зміслу — і цього ми аж ніяк не робимо — все ж мусимо підкреслити логічність переваги середземноморсько-чорноморського театру війни так з боку оперативного як і стратегічного значення. На цьому театрі війни лежать такі важливі родовища нафти, без якої не може бути й мови, щоб провадити модерну війну. Такі міркування мусять вже нині звертати нашу увагу на наявні зариси майбутньої стратегії противників ССРС.

Але й російська оборонна доктрина, що не багато змінилася під впливом вимог провадження революційної офенсиви на цілому глобусі, ставить дуже виразні вимоги оперативного порядку, ядром яких є не допустити противника через чорноморські протоки — Босфор та Дарданелли. Не має теж сумніву, що заки рушать перші моторизовані дивізії на Європу, пункт тяжості вступних сперацій лежатиме над Дарданеллами і що перші бої відбудуться найправдоподібніше на лінії Ад-

ріянопіль — Константинопіль. Отже зацікавлення США Туреччиною не є нині вже тільки плятонічного порядку. Практично це цілком не важливо, які простори в Малій Азії зможе обсадити російська армія, важливе зате, чи американська воснноморська флота та її конвої могтимуть ходити через чорноморські протоки без перешкод. Якщо США матимуть свободу розпоряджати морським транспортом аж до північного узбережжя Чорного Моря, тоді всі найбільші операції в напрямі Західної Європи, Малої Азії, чи Індії будуть цілковито безуспішні.

Власне те робить для нас книжку Айзенгауера дуже цікавою, бо вона дає можливість пізнати характер висаджених операцій великого стилю.

*

Ген. Айзенгауер подає доволі широко передісторію великої висадки в Європі 1944 році. Вже в червні 1942 р. запало рішення для висадкої операції в Європі, керівництво якої було доручено ген. Айзенгауерові. В липні того ж року він обняв командування альянтськими операціями в Африці, тобто ще перед вирішальною офенсивою маршала Монтгомері під Ель Алямейном. В січні 1943 р. сполучений альянтський генеральний штаб рішив наступати на північну Францію.

Цікаво, що після війни розвинулася оживлена дискусія на тему правильності чи неправильності наступу на Францію. Хоч не без значення було тут становище ССРС, що вимагав „другого фронту“ власне у Франції, то факт залишення висадки великого стилю на Балкані стався в наслідок теренових труднощів цього театру війни. Зате Франція давала дуже добре умови розвинути у великому стилі операції панцерними та моторизованими з'єднаннями.

В липні 1943 р. загальні зариси пляну були готові і представлені до схвалення на конференції альянтських шефів штабу з президентом Рузвелтом і прем'єром Черчілем. До часу іменування головного командувача інвазійного війська доручено керів-

ництво штабу „COSSAC” (Chief of Staff Supreme Allied Commander) ген. Морганові.

Первісний варіант пляну передбачував початок інвазійних операцій на 1 травня 1944 р. при участі 29 дивізій, з чого 3 дивізії першої і 2 дивізії другої хвилі мали бути завантажені на спеціальні висадкі супутника. Вибір місця висадкої операції був зумовлений конечністю скорого оpanовання узбережжя в ширину і глибину, що вистарчав би на те, щоб висадити 26 до 30 дивізій. При тому треба було ще узгляднити щомісячне вивантаження 2–3 дивізій разом з конечним вивінуванням і відповідним постачанням для тих сил.

Обрано тоді півострів Котантен. По перше тому, що там було додінне для висадки узбережжя; по-друге тому, що узбережні укріплення („вест-валль“) були там слабші як деінде; по-третє тому, що висадка в тому місці давала можливість скорим ударом здобути важливий для альянтів порт Шербур. В листопаді 1943 р. цей плян був вже настільки деталізований, що британська 21 армейська група та американська 1 армія дістали перші напрямні, щоб готовати технічні засоби для висадки.

Айзенгауер виїхав з Італії в грудні 1943 р. На конференції 21 січня 1944 р. — в ній брали участь ген. Айзенгауер, ген. Монтгомері як командувач 21 армейської групи, адм. Бертрем Г. Ремзі як командувач інвазійної флоти і лет. маршал Треффорд Лі-Меллорі як командувач інвазійної авіації — змінено першій плян в тому, що до першої висадкої хвилі враховано 5 дивізій. Крім цих дивізій мали взяти участь ще 3 дивізії парашутистів, з того дві на західному (американському) і одна на східному (брітанському) крилі інвазійного фронту. В другій хвилі мали бути висаджені дві дальші дивізії. Пересунено теж дату висадки на 5 червня, узгляднivши моменти технічного порядку — фазу місяця, приплив та відплів моря.

На „Д-тий“ день висадки в Англії стояли готові: 37 стрілецьких, 10 панцерних дивізій і 4 дивізії парашутистів. До дивізій були приділені панцерні, протипанцерні, протилетунські з'єднання та окрема артилерія. Стан дивізій — пересічно 17 000 вояків, тобто двічі стільки що в російській дивізії. В день капітуляції Німеччини під безпосереднім командуванням Айзенгауера стояли 90 дивізій: 61 американських, 13 британських, 5 канадських, 10 французьких і 1 польська. Це були армії: 1., 3., 7 і 9 американські, 2. британська, 1. канадська і 1. французька.

Збройні сили, якими в той час розпоряджав французький резистанс, ген. Айзенгауер оцінює на 15 дивізій.

Інвазійна морська флота нараховувала 5000 кораблів і 4000 баркас. Воєнноморська флота, що мала забезпечувати висадку від моря складалася з 6 лінійних кораблів, 22 крейсерів, 2 мініторів і 93 контраторпедовців.

Інвазійне летунство обіймало 2 британську тактичну та 9 американську летунську флоти і, залежно від ситуації, теж стратегічні повітряні з'єднання, що підлягали виключно головному командуванню альянтів. Для безпосереднього тактичного співдіяння були призначенні 171 ескадрилья, з того для прикриття терену висадки 33, для прикриття морського транспорту 15, для безпосередньої повітряної опори — співдіяння з висадкою — 36, для офенсивної охорони мисливськими і бомбардувальними літаками 33 і для наступу 33 ескадрильї.

Німецькі сили, з якими треба було рахуватися на терені Франції, Бельгії і Голландії становили: 50 стрілецьких і 10 панцерних дивізій. З того на узбережжі Голандії до Льоріен стояли 36 стрілецьких і 6 панцерних дивізій. На самому відтинку висадки німці мали 9 стрілецьких і 1 панцерну дивізії. Найсильніше німецьке угруповання стояло в районі Па-де-Кале — 15 армія в складі 19 дивізій.

Висадка почалася 6 червня 1944 р. о 6,30 год. ранку. Німці були зовсім заскочені, решту виконали гураганний вогонь морської артилерії і масове бомбардування летунством. Впродовж перших 24 годин висадкої операції стратегічне летунство виконало 5 309 летів і скинуло на німецькі позиції 10 395 тонн бомб. Тактичне летунство виконало 5 279 летів. В першій хвилині наступу під час самої висадки взяли участь 2 219 бомбардувальних літаків. В перших шістьох днях операції висаджено на отвертому узбережжі 326 547 людей, 54 000 моторових возів і 104 428 тонн військового постачання.

Наведені дані — тільки найхарактерніші — доводять, яку матеріальну перевагу мали західні альянти в місці висадки. Проти 10 німецьких дивізій були кинуті 10 альянсихих, з тим що альянти мали могутню підтримку з боку воєнно-морської флоти і рішучу перевагу в повітрі. Очевидно, що так підготовлена інвазія мусила мати успіх. Можна навіть твердити, що кожна належно підготовлена висадка мусить мати перший успіх і оборонець може рахувати тільки на можливості, які дає йому не менше масивно

підготовлений протинаступ.

Дальші операції розвивалися із щораз наявнішою перевагою альянтів. З німецького боку не було намагань організувати негайну протиоборону, так що вже 26 червня альянти здобули Шербур. Німецьке головне командування завжди ще ждало на висадку під Па-де-кале і не хотіло поставити марш. Роммелеві до диспозиції жадних більших сил. Резерви підсувано тільки частинно і теж частинно кидано їх в бій. Наказ Гітлера боронити кожної п'яди землі в'язав операцівну свободу так командування нім. західного фронту як і командирів корпусів та дивізій. Зокрема застосовання панцерних дивізій не було зігднє з їх природним призначенням і панцерні з'єднання зуживалися одно по одному в льокальних оборонних боях. Інша справа, що перевага альянтів в повітрі не дозволяла пересувати резерв удень, що дуже часто допроваджувало до великих спізнень. Для прикладу можна подати, що німецька 275 стрілецька дивізія потребувала, щоб перемаршувати 240 км, аж два тижні часу. Німецька авіація майже не діяла і 300-350 летів на день, було те найбільше, на що німецька „люфтваффе“ могла спромогтися.

Операції від офенсиви ген. Бредлі (3 липня) до прориву під Авранш 29 липня) мають характер „матеріялової битви“, в якій німці мусили викінчитися. Після зламання останнього спротиву під Гранвіль — 31 липня — приходить період переслідування відступаючих німецьких армій, перерваний тільки на короткий час офенсивою марш. фон Рундштетта в Арденах. Хоч німці спромоглися тоді на поважне зусилля, зокрема повітряною офенсивою, в яку кинули 800 літаків, та проривом фронту на 75 км, все ж це могло призвести до затримання альянської офенсиви тільки на один місяць (16 грудня 1944 — 16 січня 1945). Ці події для нас менше цікаві, бо дають нам тільки образ наступу чисельно та матеріально великих сил проти сил далеко слабших, які до того не можуть опертися на летунстві.

Бої за лівий беріг Райну практично рішили вислід кампанії і здобуття непошкодженого мосту під Ремагеном (7 березня 1945 р.) тільки приспішило форсовання лінії Райну.

1 квітня оточено німецькі армії в Рурському басейні. 25 квітня стежі американського 273 піхотного полку (29 дивізія V корпусу) під Торгав зустрілися з частинами російської гвардійської дивізії. 29 квітня прийшла капітуляція німецьких армій в

Італії, 7 травня ген. полк. Йодль підписав капітуляцію всіх німецьких збройних сил і 9 травня підписано ратифікацію капітуляції в Берліні в присутності представників всіх чотирьох альянтів.

*

Ген. Айзенгауер не доцінює ні німецького вояка ні організації самої оборони. Хоч перевага альянтів, зокрема в повітрі, була дуже гнітуча, не вона сама призвела до рішення, тільки цілковито фальшиві тактика й угруппування. Теж і вище німецьке командування, а зокрема „головне командування збройних сил“ (ОКВ) виявило таку разочу нездарність, що треба дивуватися, як досвідчені генерали могли виконувати такі очевидні абсурдальні накази. В той час ген. Айзенгауер не мав на те вияснення. Нині ми знаємо це на підставі німецьких джерел. Ганс Шпайдель, шеф штабу марш. Роммеля, пише у своїх споминах („Альянська інвазія в Європі 1944 р.“, надруковані в „Альгемайн Швайцеріше Мілітершріфт“ за листопад 1949 р.), що Гітлер вже 1 квітня 1944 р. видав наказ для штивної оборони узбережжя, відмовляючись одночасно видавати будь-які оперативні диспозиції. На передодні офенсиви генерала Бредлі, що почалася 3 липня, Гітлер видав такий наказ: Кожний ворожий прорив треба зупинити, ціпко тримаючись терену, будь-яке скорочення фронту заборонене, немає жадної оперативної свободи“. Ця заборона оперативної свободи йшла так далеко, що навіть командувач армейською групою „Б“ — марш. Ромель, не мав права наказувати оперативних пересувань в терені, що йому був підпорядкований.

Особа Гітлера як полководця повинна бути обговорена окремо. Хочемо тільки підкреслити, що подібні накази Гітлер видавав до операцій під Сталінградом, над Доном, на Кримі, на Сицилії та в Італії. Генерали, що і фаховим знанням і інтелігенцією стояли вище свого „вождя“, ці накази виконували. Це феномен, який можна пояснити тільки самою істотою диктатури. Таких прикладів можна теж знайти в нашому політичному житті, де поважні громадяни виконують дурацькі накази того чи того „кандидата на вождя“. В системах диктатур інакше і бути не може, при чому не важливе, чи це диктатура на ділі, чи тільки з уроєння...

Айзенгауер підкреслює, що помимо величезної матеріялової переваги альянтів операція висадки і пізніших боїв у Франції

виказали аж три кризові моменти, які допровадили до німецьких невдач тільки в наслідок фатальних наказів нім. головного командування.

Ось вони:

1. Битва в Нормандії. — Німці ввесь час ждали висадки над каналом, бо Гітлерові наказувала, очевидно, таке очікування його „інтуїція“. Якщо б не було гітлерової „інтуїції“, то нім. генерали були б кинули резерви туди, де вони були найбільш потрібні. З німецького боку оборонна тактика виглядала так, що кожна військова одиниця боронилася там, де вона стояла в хвилині заскочення.

2. Битва за „мішок під Фалезом“. — Хоч конечно було виконати відворот, щоб відзискати оперативну свободу, то німецькі дивізії застосували штывну оборону. Ген. Монтгомері використав це і, приймаючи бій в такій ситуації, допровадив до постепеного знищенння частини німецьких сил у Франції. Зокрема абсолютне панування в повітрі дозволило альянтам знищувати панцерні з'єднання і моторизований парк, заки вони взагалі могли бути вживані.

3. Битва на захід від Райну. — З військового пункту бачення ця битва не мала найменшого глупду. Німці втратили практично всі свої країці частини і тяжкий матеріал так, що для альянтів форсування Райну не представляло жадних поважніших труднощів. Здобуття незнищеної мосту під Ремагеном було тільки простим наслідком положення, що постало на західньому березі Райну через виграну там битву.

Такі рішення Гітлера не були нічим новим. Вже в 1943 р. під Білгородом і на схід від Дніпра він застосував таку ж тактику, хоч логіка тодішнього положення вимагала негайного відвороту за лінію Дніпра. Битва на схід від Дніпра дала такий же наслідок як битва на захід від Райну: німці перейшли на правий беріг Дніпра, втративши ввесь тяжкий виряд. В Україні була вирішена ситуація не під Сталінградом або на Кавказі, але саме в битві на схід від Дніпра.

Треба ще підкреслити такі моменти в книжці Айзенгауера:

а.) На висадній операції у Франції видно, що молода армія, яка не мала ні боєвого досвіду ні традиції, якою командували в ці-

лому молоді ще генерали — на основі нових воєнних методів стала понад досвічену німецьку армію. Поза матеріальною перевагою, яка мала теж своє значення, рішило якісно краще командування. Американські генерали не були в'язані сліпим послухом якомусь „вождеві“, не відчували на собі важкого впливу якогось безвідповідального дилетанта. Саме в демократичному суспільнстві важче робити кар'єру різним підбріхувачам, що свій брак знання та моральну низькість заступають „симпатією та довіряем вождя“. В демократичному устрої кожний невдачник мусить відійти, в диктатурі його хоронить „партійний стаж“ або „ласка про відника“. Тому в демократичному устрої на керівні місця виходять справді люди найкращі, в тоталітарному ж зате завжди залишаються на постах ті самі туполоби, що з правила роблять завжди ті самі помилки.

б.) Значення, яке для перебігу операцій мали сили французького резистансу. Справа не в тому, що їхня сила подана на вартість 15 дивізій, але в тому, що вони могли бути вісіди і виконувати завдання, яких не могли виконати ні альянтські армії ні летунство. За ними є значна заслуга в тому, що німецькі резерви приходили на фронт тільки частинно і дуже пізно.

*

Книжка Айзенгауера написана живо і цікаво. При тому в ній завжди підкреслені тільки основні моменти.

Можна, однак зробити одно застереження, але це вже не книжці, тільки самому авторові: Генерал Д. Айзенгауер не має найменшого зрозуміння для політичних моментів війни. Так, н.пр., він наказав стримати наступ в напрямі на Берлін, бо мовляв, це місто перестало бути політичним центром Німеччини. Такий наказ він видав, хоч жадних доручень того порядку від свого уряду він не дістав. Ба, демаркаційна лінія взагалі не була тоді ще накреслена і кожна сторона мала станути там, куди вона могла тільки дійти. Таке рішення головного командувача альянтських збройних сил можна назвати тільки фатальним. Наслідки цього рішення бачимо нині.

Є.В.

З чужої преси

МІЖ СЕНСАЦІЄЮ І ДІЙСНІСТЮ

Поважні органи світової преси, що дійсно орієнтуються в справах визвольної боротьби народів проти російського імперіалізму в большевицькій штаті, не дають себе блефувати барабанним вогнем фраз прерізних особистих і збірних „прес-конференцій”, на яких стало майже спортом однобічно, ба що більше — фальшиво, інформувати світову громадську думку про революційно-визвольну боротьбу українського народу.

І так поважний швейцарський щоденник, що його читають політично зацікавлені кола у всьому світі — „Базлер Нахріхтен” з 30 червня ц. р. (ч. 273) — в статті п. н. „Спротив в ССР — сенсація і дійсність” дуже рішучо розправляється „з геройчними чинами та фантастичними даними” „виемі-грувавших в західну Німеччину особистостей”, підкреслюючи при тому, що звичайному читачеві трудно розрізнати, де починаються фантазії а де кінчається реальна дійсність.

„За повідомленнями »Юнайтед Прес« — пише газета — »генераліссімусом« руху спротиву, пункт тяжості якого знаходиться в Україні, є якийсь Степан Бандера, що під охороною своїх тяжко зброєних гвардейців приняв представників американської преси в одному з міттенвальдських готелів. Зате відомий ілюстрований журнал в Німеччині, »Дер Шпігель«, поміщує статтю і фотознімок другого ж »генераліссімуса« руху спротиву, що тим разом приняв собі навіть романтичне ім'я гоголівського козацького героя »Тарас Бульба« . . . ”

А далі читаемо: „Нам здається, що того роду репортажами тільки щодиться добрій справі. Бож загально відомо, що учасники підпільних організацій рідко коли мають можливість приймати чужинецьких журналістів, хіба, що знайдуться такі, що нелегально підуть до ССР.”

В статті підкреслено, що рух спротиву в ССР, це явище суспільного порядку; що це боротьба за національну та соціальну волю; що в ССР існує стан перманентної боротьби, який став там вже хронічним явищем. II світова війна сама аж ніяк не викликала цієї визвольної боротьби, вона тільки поширила її базу та надала їй нових — збройних — форм. Боротьба проти німецької окупації була лише хресною пробою, справ-

жня проба сил наступила, коли червоний потоп хлінув на Європу.

Про числову силу учасників рухів спротиву за залізною завісою годі будь-що сказати. Та проте там і не йдеться, тільки про цілі та методи визвольної боротьби.

На підставі українських підпільних видань з 1949 р. характеризовані в газеті натуга і зміст визвольного змагу.

„Робітника в цих виданнях почується — пише газета — як боротися із стаханівською системою. Колгоспного селянина закликується поширювати свій присадибний наділ... Селян неколективізованих ще сіл взвивається боротися з колективізацією і збройно протиставитися примусовим переселюванням. Теж нижчих державних службовців, а навіть членів партії, почується як оминати тиску згори... ”

Окремо в статті підкреслено, що визвольна боротьба в Україні провадиться без будь-якої підтримки із-зовні, що народи за залізною завісою дуже скептично підходять до т. зв. антикомуністичного наставлення Заходу, якому бракує і послідовності і рішучості. „Невже ж мусить комунізм залити аж всю Європу — так питаютъ на Сході — щоб теж західні европейці набралися розуму?”

Росія теж вже не може далі існувати як імперія — кінчить газета — так само як і старі колоніальні потуги.”

*

Реферуючи цю статтю, „Кореспонденція АВН” — англійське видання ч. 7 і німецьке ч. 7/8, оба за серпень 1950 р.— чомусь сфальшувала і тенденцію і навіть поодинокі вислови статті. Н. пр. з „генераліссімуса” (в лапках!) зроблено „керівника (!) руху спротиву Степана Бандери”, пропускаючи соромливо теж паралелю до „романтичного Тараса Бульби”.

Пошто і тут фальшувати факти? Молою тарілкою і так сонця не закрити!

УКРАЇНСЬКЕ ПІДПІЛЛЯ

„Спротив проти советів — Українське підпілля”, це наголовок статті, що з'явилася в поважному західнонімецькому тижневику, зближеному до кіл канцлера К. Аденауера, — Райнішер Меркур” з 12 серпня ц. р.

В статті полемізується з однобічністю та погонею за сенсаціями журналістів, що пишуть на тему революційних рухів у Східній Європі. Цей сенсаційний підхід треба брати на рахунок еміграційних політиків, що хочуть пов'язати свої призвіща з визвольною боротьбою народу. Такого фальшивого пов'язання з призвіщем однієї людини не оминув теж український визвольний рух. На ділі

„Головний носій українського визвольного руху — це Українська Повстанча Армія, що в Українській Головній Визвольній Раді (УГВР), до якої належать представники різних політичних переконань, має свій керівний політичний та тимчасово-державний центр.” А далі „Большевицька пропаганда називає українських повстанців »бандерівцями«... Бандера однак не має з цією підпільною армією нічого спільного”.

В статті подається, що головне командування УПА лежить в руках ген. Тараса Чупринки і, до кінця 1945 р., його шефа штабу, ген. Дмитра Грицая-Перебийноса, що згинув геройською смертю. Генералами іменувала їх УГВР своєю постановою з 6 лютого 1946 р. Далі коротко характеризована організаційна побудова УПА: військові з'єднання (сотні та курені) підпорядковані Командам Відтинків, ці Восеним Округам, на які поділені оперативні групи: УПА-Захід, УПА-Схід, УПА-Північ і УПА-Південь. Накреслена в статті теж тактика рейдів в країни інших народів в 1945 і

1946 рр. на Словаччину під командуванням к-рів Рена і Бурлаки; на Білорусь і в балтійські країни; військова співпраця з польськими підпільними організаціями „ВіН” та „НСЗ”; в 1947 і 1948 рр. рейд в Східнію Прусію під командуванням к-ра Пріві. Згаданий теж збройний рейд в 1947 р. під командуванням майора Байди в зах. зоні Німеччини, щоб зв'язатися із ЗП УГВР.

Окремо підкреслено ідейно-програмовий та соціальний зміст українського визвольного руху, згадуючи при тому, що боротьба на Сході провадиться за волю так в особистій як і в національній площині. Що головним стимулом цієї боротьби є національна свідомість і почуття свободи.

„Боротьба за волю людини і народів — читаемо на закінчення — продовжается. Чи культурний світ придивлятиметься Й далі без будь-якої участі в ній?”

* * *

Американська газета „Інквайрер”, Філадельфія, з 21 серпня, окремою статтею помістила лист Льва Шанковського п.н. „Сторічний російський фашизм, маскоязний червоною ідеологією”, в якому з'ясовані нищівні методи російського імперіялізму та поліційна система терору на тлі історії російської — царської та большевицької — імперії.

ЗАКЛИК МІСІЇ УПА до української громадськості на чужині

(В справі влаштування Свята УПА в день Покрови, 14 жовтня 1950 р.)

I

З нагоди п'ятиріччя постання УПА, осінню 1947 р., нав'язуючи до стародавньої української військової традиції, постановою Генерального Секретаріату УГВР і наказом Головного Командування УПА визначено загально обов'язуючим святом УПА день свята Покрови, 14 жовтня.

З того часу в день свята Покрови УПА і цілий український народ святкує урочисто, як лише на це дозволяють умови в підбольшевицькій дійсності, роковини постання УПА, святковий день українського війська, українських збройних сил.

Беручи це до уваги Миція УПА закликає до влаштовування свята УПА поза межами Батьківщини. Ціллю свята є демонструвати єднання еміграції з Батьківчиною і УПА, зв'язку з Батьківчиною, пригадка, що поза турботами і радощами будня на чужині, повинна ще в українській громадськості поза межами Рідного Краю бути також турбота і обов'язки супроти українського народу на Рідних Землях.

Український народ живе на Рідних Землях в обставинах жахливого економічного визиску і національного поневолення. Ворог старається вбити в народі його окреме національне самопочуття, вирвати йому його віру в Бога, старається його духовно скаструвати,

фізично винищити. Український народ всіма йому доступними засобами боронить свого національного я і в цій боротьбі творить нові вартості, творить своє обличчя. Там твориться новий тип людини — борця. Під цим не треба розуміти лише боротьбу УПА, але боротьбу української людини за своє національне обличчя, за свої вартості, за свою віру, за національне визволення, особисту волю і свободу, за своє соціальне існування. Цю боротьбу провадить кожний українець вісюди, де він не знаходився б, навіть в далеких концетраках Сибіру.

І не диво, що в таких умовах очі народу звернені на УПА, цього збройного, революційно-політичного завершення цієї боротьби. На УПА, що поставила собі за ціль боронити свій народ, його цінності, боротися за визволення українського народу. УПА стала всенаціональною вартістю, загальнонаціональною армією українського народу. В її рядах знайшлися найкращі сини українського народу, без огляду на свої політичні переконання, територіальне походження. Нерозривний зв'язок з народом став підставою існування УПА, джерелом її сили і запорукою її боротьби.

Головний Командир УПА, генерал Тарас Чупринка, в своєму зверненні „До бійців і командирів УПА“, членів революційно-збройного підпілля „з приводу Свята УПА в 1947 р.“, стверджує: „Безстрашні командири та бійці УПА виписали на її прапорах ряд боєвих чинів, що золотими літерами запишуться в історії української зброї ...“ „... Такої героїчної боротьби не знає історія людства...“ „Боєць УПА, український революціонер заступить місце мужнього спартанця в історії людства...“.

І дійсно, переглядаючи сторінки історії визвольних змагань нашого народу доби УПА, знаходимо там зразки небувалого гарту духа, небуденного героїзму. Вояк УПА боровся і бореться даліше в таких умовах, в яких не боровся жадний вояк, жадної армії світу. Вояк УПА протиставився нераз десятикратно чисельнішому і багато краще технічно вивінованому воякові ворога. Вояк УПА не знав і не знає полону. В безвихідній ситуації він бореться до останнього набою, який призначує для себе. Вояк УПА не заломився помимо безперспективних ситуацій і не посоромив української землі, слави української зброї.

І український народ сьогодні у восьму річницю постання УПА може з гордістю дивитися на свій пройдений шлях і у своє майбутнє. Народ що видав із себе таких борців, вихованій на їхньому героїзмі, живучий їхньою ідеєю, їхньою правдою, вже не буде хилити голови перед окупантами. Він використає всі можливості, щоб вибороти собі волю.

Тому Свято УПА на Рідних Землях святкує разом з повстанцями український народ, тому це Свято стало загальнообов'язуючим святом цілого українського народу.

II

Свято УПА повинно мати загально-національний характер також на чужині і його влаштування повинно бути справою цілої української громадськості поза межами Рідного Краю. В його влаштуванні повинні взяти участь всі українці, незалежно від політичних переконань, партійної належності, віровизнань тощо. Тому свято УПА в жадному випадку не може бути перепроваджуване тільки з позицій будь-якої партійно-політичної доктрини, течії, організації, чи звужене до внутрішньо-партійної імпрези.

Підготовкою і переведенням свята УПА повинні занятися окремі Організаційні Комітети Свята УПА. Вони повинні сформуватися на широкій громадській базі з представників громадських установ та комбатанських організацій, або з видатних громадян в даній місцевості, на засаді збереження загально-національного понадпартійного характеру. В осередках, де перебувають вояки Рейдуючої частини УПА, повинні входити від них представники всіх такіх комітетів.

Свято УПА повинно відбутися у всіх скupченнях української еміграції по можливості в день Свята Покрови — 14 жовтня 1950 р. Коли б це було з різних причин неможливе, можна його пересунути на одну з наступних неділь. Побажане, щоб Свято УПА відбулося в часі від 14 до 31 жовтня.

Програма Свята повинна складатися з двох частин:

а) Церковна — відправа у всіх українських церквах (всіх віровизнаних) Богослуження і молебнів в намірені успішного скорого завершення визвольних змагань українського народу.

б) Імпрезова — святочна академія, доповідь про УПА, концертова і художня частища, сценарій та рецитації.

Де це можливо, старатися влаштувати Свято УПА ще більш урочисто.

Якщо немає можливості так влаштувати Свято УПА — немає церкви чи сил до організовання — там повинні, бодай, бути відчитані на сходинах громадян доповіді про боротьбу УПА.

Свято УПА повинно бути святом радости, бо факт існування і боротьби УПА, це вияв життєвости і незнищимої спроможності українського народу віднаходити і відроджувати в собі силу для свого дальшого буття і боротьби за волю в найтяжчих умовах підбоярсько-богданівської дійсності. Тому в жадній частині — церковній чи імпрезовій — Свято не сміє мати характеру панаходи чи жалібних поминок. Воно мусить бути перепропагаджене в поважній, достойній бадьорості. Зміст промови, добір музичного, хорового чи рецитативного матеріалу, сценарій та стилізація декорацій — повинні бути настільки б'єво підбадьоруючі, щоб скріплювати в глядача віру у власні сили і доцільність визвольно-революційної боротьби.

З другого боку — Свято УПА повинно наявно показувати концепцію, що лягла в основу постання і розросту УПА, ідейно-політичні основи УПА, що стали запорукою успішності її боротьби. Зокрема в рефераті повинна бути звернена увага на: — а) Понадпартійний характер УПА і її політичного завершення в системі УГВР; — б) Найтісніше пов'язання УПА з українським народом, що для нього і разом з ним веде УПА боротьбу проти московсько-богданівського окупанта; — в) Жертвеність, мужність та героїзм кадрів УПА, всього революційного підпілля і цілого українського народу в боротьбі з окупантами; — ідейно-політичні залеження УПА, що УПА бореться за національне і соціальне визволення українського народу, за побудову демократичного ладу в українській державі.

Під час влаштування Свята УПА повинні Організаційні Комітети Свята УПА заняться переведенням збірки „На фонд Місії УПА”. Після переведення Свята УПА — Організаційні Комітети висилають до Місії УПА звіти із Свята УПА і розрахунки із збірки, після чого розв'язуються.

Свято УПА хай не буде святом смутку, святом болю поневоленої нації. Хай буде святом радости, святом нашої національної гордості, святом непоборності нації, святом віри в нашу перемогу. Ео Свято УПА, це свято непоборної української людини, людини чину і боротьби, яку зродили змагання нашого народу за волю в другій світовій війні, бо це свято нашої правди, нашого майбутнього, свято нашої перемоги.

В святочний день УПА пом'янім з пошаною пам'ять тих, знаних і безіменних лицарів України, що жертвою своєго життя створили нові визвольні змагання українського народу. Віддаймо пошану і згадаймо з гордістю тих, хто бореться далі за волю.

Інформаційний Відділ Місії УПА

Подяка

Інформаційний Відділ Місії УПА при ЗП УГВР циро-сердечно дякує всім Українським Громадянам, що склали пожертви на „ФОНД МІСІЇ УПА” і тим допомогли окремою книжкою видати спогади командира Тактичного Відтинку УПА — Захід Степана Хрена:

„ЗИМОЮ В БУНКРІ”

Всі, хто у Великобританії вплатили на „Фонд Місії УПА” суму понад £ 1 і ті, хто в США та Канаді вплатили понад \$ 5, отримають як признання цю книжку безоплатно.

Знижку 50% отримають ті, хто вплатили від 10 шл.або від 3 \$ вгору; знижку 25% ті, хто вплатили від 6 шл.або від \$ 2 вгору.

Списки всіх пожертводавців подаються в окремому додатку до книжки.

На чужині, у вересні 1950 р.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВІДДІЛ МІСІЇ УПА

НА „ФОНД МІСІЇ УПА”

у Великобританії зібрали на збіркові листи:
ч. 66 п. Кутин А. ф. 4/-/-, ч. 69 п. Нечай
М. ф. 1/7/6, ч. 52 п. Будз А. ф. 2/-/-, ч.
76 п. Хома М. ф. 2/8/-, ч. 71 п. Коваль М.
ф. 2/10/-, ч. 48 п. Комарницький М. ф.
12/18/-, ч. 47 п. Ілюк І. ф. -/18/-.

Увага

Нова книжка про УПА

У 8 річницю постання Української Повстанчої Армії В-во „До Зброї” видало окремою книжкою спомини написані в повстанському зимовому бункрі в Україні одним з командирів Тактичного Відтинку УПА—Захід.

СТЕПАН ХРИН

„ЗИМОЮ В БҮНКРІ”

(Спогади—хроніка з 1947/48 pp.)

Нова книжка про УПА — це документ із жорстокої дійсності в Україні, це відблиск геройчного життя одного повстанського бункру на Рідних Землях.

ЦІНА : в Німеччині 4,— НМ; в США і Канаді 1,50 \$; у Великобританії 8 шіл. В інших країнах рівновартність 1,50 \$.

ЗАМОВЛЯТИ — у заступників і кольпортерів журналу „До Зброї”, або безпосередньо в адміністрації В-ва „До Зброї”.

Замовлення на книжки та журнал „До Зброї” і всю переписку в справах адміністрації і редакції спрямовувати на адресу:

S O R O C Z A K W.
(13b) MÜNCHEM 2
Dachauerstr. 9/II Z. 10
GERMANY - US - ZONE

100 50

100 50

100 50

100 50